Barcelona educació

MARÇ–ABRIL DE 1998
NÚMERO 7 • 450 PTES.

L'escola i la societat de la informació

Quan l'avaluació esdevé una font de confusió

Treballar per una segona oportunitat

Entrevista Arcadi Espada

Ajuntament de Barcelona

Institut d'Educació

projecte educatiu de Ciutat

2n CONCURS DE GUIONS DE VÍDEO PER A LA PROMOCIÓ DE L'OCUPACIÓ DE LA GENT JOVE

"Llevar-se al matí"

Institut d'Educació
plaça d'Espanya, 5
08014 Barcelona
Tel.: 93 402 36 63
Fax: 93 402 63 60
e-mail: imebatenció@mail.bcn.es

Maig del 68, globalització de la informació i educació

Ara fa trenta anys, el maig de 1968, el món sencer podia veure per la televisió les imatges dels estudiants prenent els carrers de París.

La revolució del 68, amb les revoltes dels estudiants i els intel·lectuals no sols de París, sinó també de Berkeley, de Columbia, de Mèxic, de Praga i d'altres llocs va ser una revolució de les idees, de la paraula i del pensament. I aquestes idees, com el pacifisme, el respecte envers les minories i els seus drets, la igualtat d'oportunitats entre els sexes, l'ecologisme, la supeditació del poder econòmic al benestar social i cultural, o la necessitat de canviar la funció de reproducció de les desigualtats socials tradicionalment exercida per l'escola, són encara avui un patrimoni de l'esquerra que cal defensar.

Però en els esdeveniments del 68 es va produir un altre fenomen que ha estat destacat per molts comentaristes: el paper decisiu dels mitjans de comunicació. Probablement sense aquelles imatges que es van difondre per tot el món, les idees del Maig del 68 no haurien tingut l'impacte que van tenir. Des d'aleshores hem vist cada dia a la TV guerres, conflictes, assassinats, catàstrofes naturals, etc. que tenen lloc a milers de quilòmetres com si estiguessin passant al costat mateix de casa nostra. La globalització de la informació és la revolució més gran que s'ha produït els darrers anys.

I això li planteja a la nostra societat múltiples preguntes. Aquest apropament de conflictes tan llunyans ens fa més sensibles a les injustícies que hi ha al món, o bé, com diuen determinats experts, ens deixa impassibles davant la impossibilitat de fer alguna cosa personalment i directament? Els nous llenguatges audiovisuals, originen canvis en les formes de pensament dels nostres nois i noies? És cert que l'acumulació d'imatges de violència genera més violència social? Desapareixeran els mestres a les escoles davant de l'avanç d'Internet i de les autopistes de la informació? Etcètera.

Amb aquest tema absolutament cabdal per a l'educació del futur hem volgut iniciar una nova secció de la revista: el dossier temàtic. Amb aquesta secció pretenem tractar les diverses temàtiques que s'aborden en el Projecte Educatiu de Ciutat, i també donar informació sobre la marxa d'aquest. Ah!, i per no quedar endarrerits en la cursa vertiginosa de les autopistes de la informació, una altra secció: «Navegant amb educació». Sense nostàlgies: que les idees del 68 continuïn circulant entre nosaltres encara que sigui a través d'Internet.

Carme Gómez i Granell
Directora

opinió oberta

Les cartes per a aquesta secció cal fer-les arribar a la secretaria de la revista per via postal, fax o e-mail; no poden ultrapassar les 20 línies de text, han d'anar signades i s'hi ha de consignar el número de DNI. BARCELONA EDUCACIÓ es reserva el dret de fer-ne un extracte. Tot i així, no és possible de publicar-les totes. Demanem comprensió als nostres lectors i lectores.

1 L'educació que rep un infant és la millor eina que se li pot oferir per millorar la seva qualitat de vida

La Daleki Primary School, o Escola de la Lluna, representa en certa manera la culminació d'un somni, el desig i la voluntat d'un col·lectiu ben divers de persones que comparteixen una cultura, una llengua i un territori.

El projecte va néixer a Kàtmandu, al Nepal, ara fa cinc anys, i consisteix en la creació d'una escola amb l'objectiu de proporcionar els mitjans físics, intel·lectuals i emocionals necessaris perquè l'infant es desenvolupi d'una manera global, que esdevingui un ésser autònom capaç de transformar positivament el mitjà social en què viu. L'escola acull els infants de Kàtmandu que no tenen recursos econòmics, i pretén donar suport a les seves famílies mitjançant aules d'alfabetització d'adults i tallers d'aprenentatge d'oficis, mentre garanteix una formació sòlida als seus fills. A l'escola, no hi ha discriminació de cap mena; cap infant ni cap família no són exclosos per motius de casta, religió o sexe, ni per patir discapacitats físiques o psíquiques; el treball de respecte per la diversitat forma part d'un dels objectius prioritaris de l'escola.

El projecte pretén potenciar i respectar la pròpia cultura nepalesa sense generar dependències econòmiques i culturals alienes, i és per aquest motiu que tots els professionals de l'escola són mestres nepalesos i nepaleses que han integrat un sistema pedagògic adequat i l'han sabut adaptar a la seva pròpia cultura.

El motor principal del projecte és Vicki Sherpa, una mestra catalana, directora de l'escola del Nepal, que ha fet possible el projecte amb el suport d'una associació nepalesa anomenada VEDFON i l'organització catalana Amics de Vicki Sherpa. Aquesta organització vetlla, des d'aquí, amb l'ajut i la col·laboració de socis, padrins i voluntaris, per fer possible el bon funcionament de la Daleki.

Consultes:
Maria Barmeci
Tel.: 93 268 22 22
Tardes, de 5 a 9 h

2 Sordesa i comunicació

Hola,

Sóc una mestra sorda, i treballo en un centre educatiu que atén alumnes amb diverses discapacitats auditives; són nens i nenes sords.

He donat un cop d'ull a la vostra revista –mai no l'havia vist–, i m'ha interessat força pel seu contingut d'alta qualitat en diversitat educativa.

No podríeu afegir-hi algun tema relacionat amb l'educació del nen sord?

Atentament,

Marta Vinardell i Maristany

3 El bilingüisme i el futur del català

Al número 5 de la revista, Ferran Mascarell va afirmar que aquí «el bilingüisme sempre ha existit com a element positiu». Una cosa és que avui la majoria parlem dues llengües per *necessitats* comunicatives (amb el consegüent enriquiment personal, és clar), i una altra és que això *sempre* hagi estat així i ho hagi de continuar sent. No podem dir als infants que el castellà és i *serà* un element enriquidor permanent de l'esfera pública de les terres de parla catalana com una llengua germana més. Evidentment, no sols el castellà és una llengua germana, sinó que el poble castellà també ho és. Però el poble català no pot ser germà de ningú si primer no és ell mateix; si no pot decidir qui és; si l'ús de la seva llengua cada dia disminueix més i més i és substituïda pel castellà i pel francès.

Si això és realment una democràcia, tots els ciutadans catalans (independentment del moment d'arribada: tots hi hem arribat) hauríem de poder votar en un referèndum d'autodeterminació (demanat pel Parlament [regional] català el 12 de desembre de 1989) si volem ser un país català o bé una regió espanyola. I, sobretot, si volem caminar col·lectivament i progressivament però d'una manera clara i no culpabilitzada (i respectant sempre el dret de cadascú de parlar en la llengua que vulgui) cap a un monolingüisme català en l'esfera pública, no pas per molestar ningú, sinó per construir plenament una llengua de futur a la qual té dret tot país (en democràcia) del món (cada cantó suís, cada país de Bèlgica...). Si no, ens exposem a seguir els passos de la Catalunya Nord (gravíssim retrocés del català), Alacant ciutat (greu retrocés), Mallorca i Eivissa (greu retrocés durant vint anys de *democràcia*)...

Ricard Bonmatí Guidonet

Barcelona educació
Núm. 7 • Març–abril 1998

Publicació bimestral editada per
Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.
Plaça d'Espanya, 5. 08014 Barcelona
Tel.: 93 402 36 63; fax: 93 402 36 60
e-mail: imebatencio@mail.bcn.es

Consell Assessor
El formen els i les regidors/es membres del Consell d'Administració de l'Institut d'Educació, així com alguns experts del món de l'educació.
Eulàlia Vintró
Maravillas Rojo
Pilar Rahola
Joan Fuster
Eugeni Forradellas
Ernest Maragall
Daniel Fabregat
José Ramón Tobía
Immaculada Moraleda
César Coll
Ignasi Vila
Sílvia Carrasco
Miquel Martínez
Manel Blasco

Direcció
Carme Gómez i Granell

Consell de Redacció
Teresa Eulàlia Calzada
Secretària del Consell Escolar Municipal
Ignacio García de la Barrera
Director de l'IES Boscà
Núria González
Coordinació Educativa Territorial de l'Institut d'Educació
Enric Marco
Vicepresident de la FAPAC
José Manuel Pérez Tornero
Assessor de l'Institut d'Educació
Xavier Riu
Gabinet de Presidència de l'Institut d'Educació
Vicent Tirado
Director de Planificació i Gestió de Centres de l'Institut d'Educació

Coordinació
Marta Passola
Cap de redacció
Jordi del Río
Redacció i fotografia
Oriol Costa
Secretaria de redacció
Pepa Òdena
Disseny i maquetació
Raimon Vallverdú
Secretaria i administració
Gemma Sagarra

Fotografia portada: Oriol Costa

Impressió
PRIMERSEGONA Edicions
Dipòsit legal: B-10674-97
ISSN: 1135-2655

© Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. Direcció de Serveis Educatius

BARCELONA EDUCACIÓ no es fa solidària necessàriament amb les opinions expressades en els diversos articles. Es permet la reproducció d'informació de fonts municipals si se n'esmenta la procedència

Editorial
3 **Maig del 68, globalització de la informació i educació**

4 Opinió oberta

A fons
6 **Quan l'avaluació esdevé una font de confusió**

10 **Treballar per una segona oportunitat**

Experiències
13 **Integració a les escoles de Ciutat Vella**

16 **La ludoteca: 10 anys jugant**

DOSSIER
L'escola i la societat de la informació

19 **Les escoles en la societat de la informació: dilemes i problemes**

24 **El Projecte Educatiu de Ciutat i la tecnologia de la informació**

25 **Comunicació interescolar a Horta-Guinardó**

28 **L'ús dels mitjans informàtics a l'escola primària**

32 **L'escola de la informació, un nou repte de futur**

34 **Navegant amb educació**

35 Entrevista

L'educació i la societat de la informació. Arcadi Espada

Què es fa a la ciutat

39 **Marxa contra el treball infantil**

40 **III Congrés Interescolar**

Jornades per al professorat d'educació física

Districtes i matriculació

41 **Relació escola-territori**

«Barcelona, bona nit»

42 **Concerts de Sant Jordi**

Cantar i conviure

Òpera a secundària

43 **Barcelona Solidària**

La despesa municipal adreçada a l'ensenyament públic

44 Notícies breus

Temps i espais
46 **Bombers per un dia**

48 Racó del lector

49 Vine i participa

Quan l'avaluació esdevé una font de confusió

César Coll
Conseller delegat de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

A propòsit de l'estudi de l'Instituto Nacional de Calidad y Evaluación (INCE) sobre el rendiment escolar de l'alumnat de 14 i de 16 anys, l'autor reflexiona sobre el procés i els resultats d'aquest informe. BARCELONA EDUCACIÓ avança un extracte del text que trobareu sencer en un número especial que s'editarà el proper mes de juny

Fotografia: Oriol Costa

El passat dia 3 de març, dins de la secció setmanal dedicada a temes educatius, el diari *El País* iniciava la publicació d'un informe amb l'encapçalament següent: «¿Qué saben los chicos de la ESO? Primer informe oficial del Ministerio de Educación sobre la calidad de la secundaria obligatoria». Aquest primer lliurament va ser seguit de tres més en dies successius. Gairebé nou pàgines senceres sobre educació en només quatre dies en un diari amb un tiratge i una difusió certament importants. Feia molt de temps que no vèiem una cosa semblant! Molts i moltes professionals de l'educació vam pensar que finalment seria possible d'encetar un debat objectiu i rigorós sobre la implantació de la Reforma i ens vam alegrar que el tema fos objecte destacat d'atenció en la premsa diària.

Ben aviat, però, ens vam veure obligats a modificar les nostres expectatives inicials. El debat mediàtic, almenys a Catalunya, es va anar centrant de forma progressiva en els resultats de l'avaluació del rendiment escolar de l'alumnat de 14 i de 16 anys, i més concretament en el fet que a Catalunya aquest rendiment sembla estar sensiblement per sota de la mitjana. Altres resultats de l'estudi d'avaluació no directament relacionats amb el rendiment escolar van desaparèixer gairebé per complet del focus d'atenció. D'aquesta manera, la impressió generalitzada avui, quan ja ha transcorregut més d'un mes des que *El País* va començar a publicar les dades de l'informe, és que els resultats de l'estudi són globalment dolents, per no dir catastròfics, i que posen directament en causa la validesa de la reforma educativa impulsada per la LOGSE.

Un estudi confús

Tot i que seria interessant esbrinar quins són els factors que han provocat en un període de temps tan curt una evolució tan sorprenent, el que vull remarcar aquí és més aviat la confusió total que hi ha a hores d'ara sobre el contingut de l'estudi d'avaluació i sobre els objectius que s'havien proposat, els aspectes avaluats, la metodologia emprada, l'abast dels resultats obtinguts i, per fi, la validesa de les interpretacions de diferent signe que se n'han fet i es continuen fent. La informació

pública lliurada pel Ministeri d'Educació i Cultura sobre l'estudi d'avaluació –un «avance de resultados» presentat oficialment en roda de premsa el dia 9 de març– és clarament insuficient, i la manera com els responsables ministerials han presentat i valorat els resultats no ha contribuït precisament a aclarir la confusió. Tampoc des de l'Administració educativa de Catalunya, que ha participat en el disseny i la realització de l'estudi, no s'ha proporcionat cap informació que pogués servir per completar la lliurada pel Ministeri.

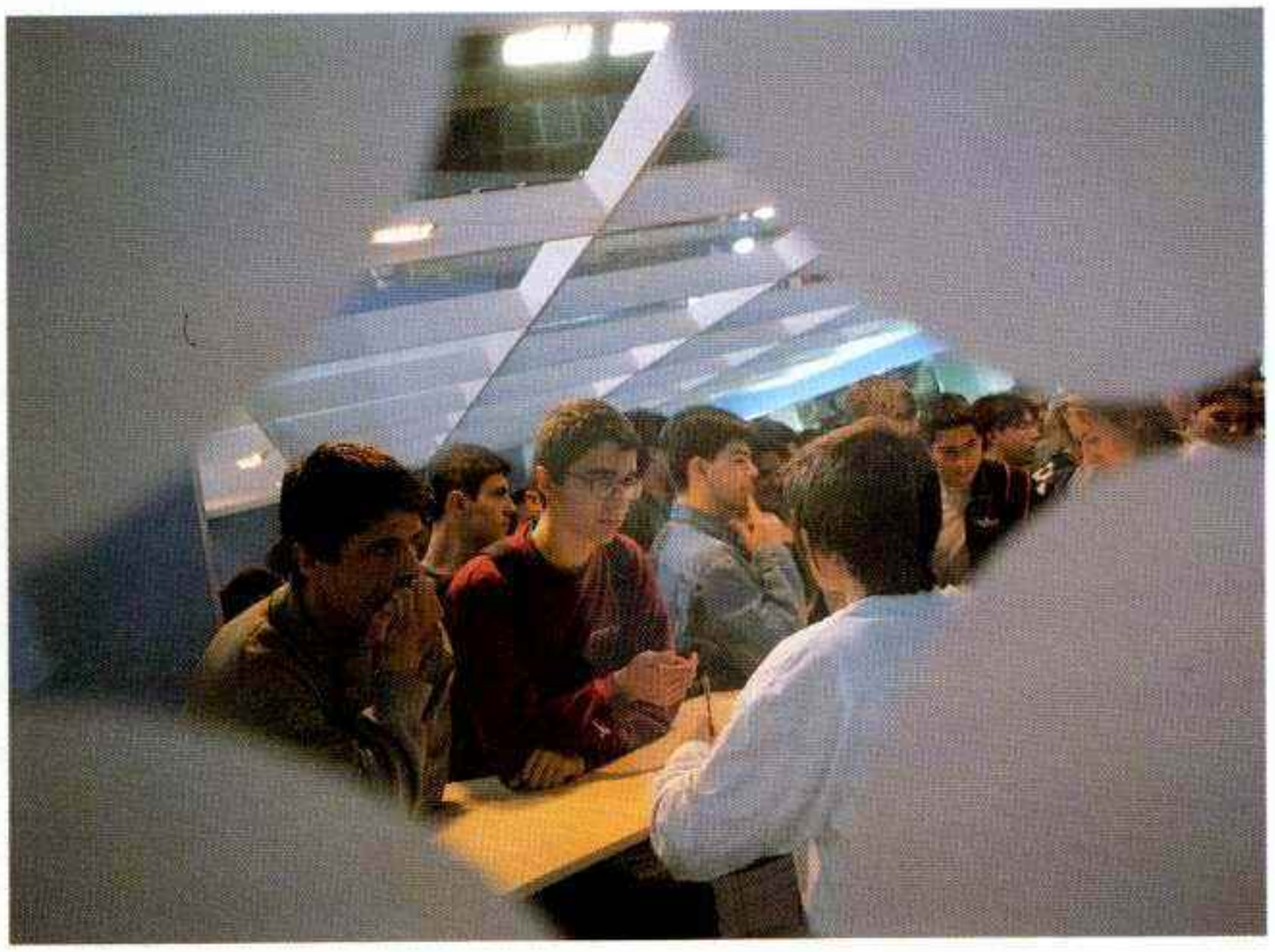

Fotografia: Oriol Costa

La imatge de conjunt que es dibuixa és que l'estudi d'avaluació impulsat per l'INCE és certament complex, força més complex del que determinades presentacions i interpretacions interessades d'alguns dels seus resultats han pogut donar a entendre. Per començar, cal dir que no es tracta d'un sol estudi, sinó de cinc estudis amb entitat pròpia i amb mostres, instruments de recollida de dades i metodologies d'anàlisi dels resultats sensiblement diferents. La lectura dels informes provisionals elaborats per les respectives comissions fins i tot deixa entreveure que els objectius i les finalitats de cada estudi són diferents, o almenys que responen a sensibilitats diferents. Així, per exemple, les comissions encarregades d'avaluar els plans d'estudi i els mètodes d'ensenyança, el funcionament dels centres educatius i la professió docent han centrat els esforços d'una manera exclusiva en l'educació secundària obligatòria (ESO). En canvi, les comissions encarregades d'avaluar les relacions entre la família i l'escola i el rendiment escolar també han pres en consideració altres plans d'estudis. En el cas d'aquesta última, de fet només un terç de la mostra d'alumnes avaluats segueix l'ESO.

No es tracta d'un sol estudi, sinó de cinc estudis amb entitat pròpia i amb mostres, instruments de recollida de dades i metodologies d'anàlisi dels resultats sensiblement diferents

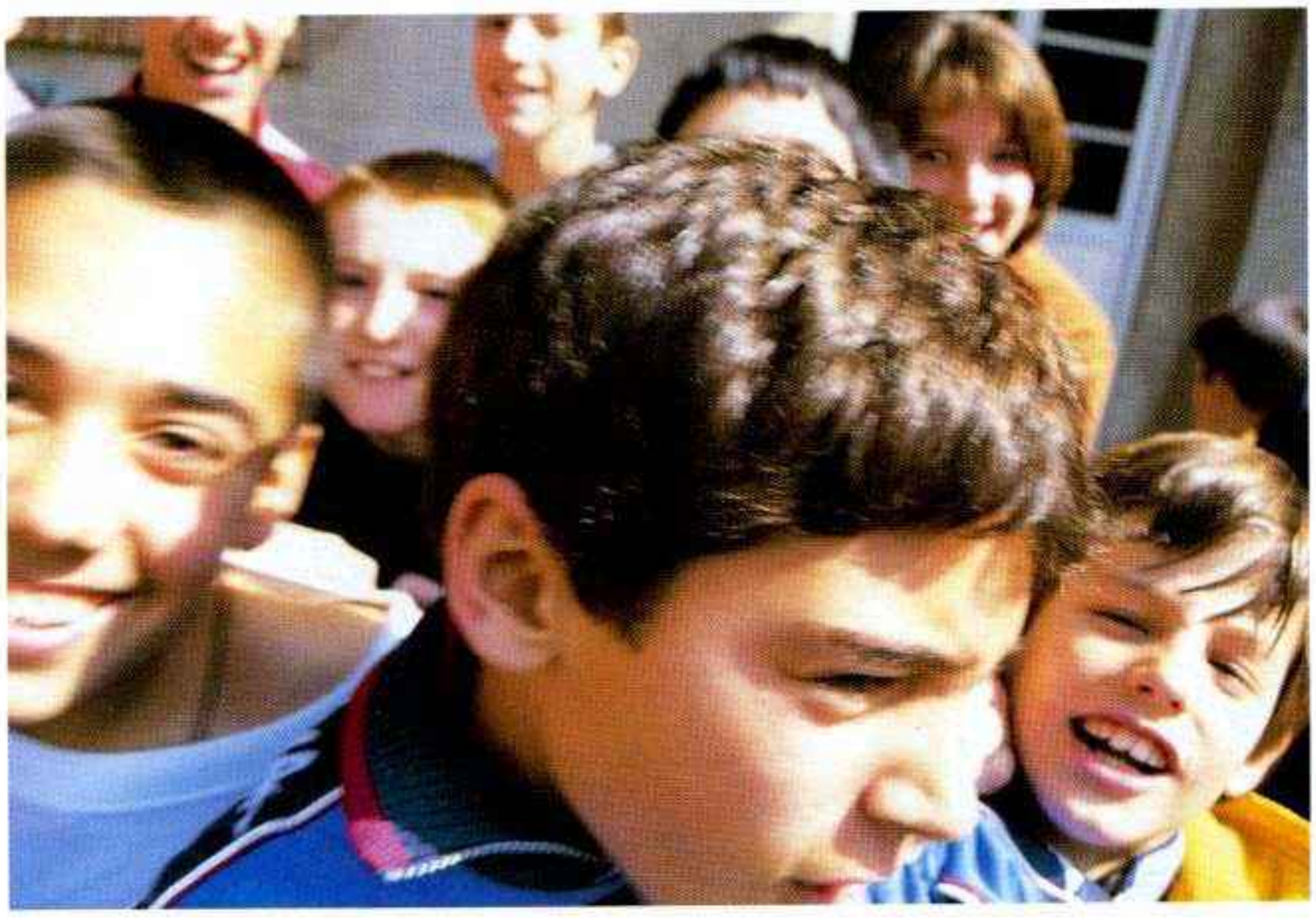

Fotografia: Oriol Costa

Caldria preguntar-se quines són les raons que han portat les comissions a procedir de maneres tan diferents, especialment si tenim en compte que totes han treballat a partir dels mateixos plantejaments inicials establerts per l'INCE. També caldria preguntar-se quines són les raons que han portat els responsables polítics i tècnics de l'INCE a afavorir o permetre les opcions fetes per

les comissions. I, finalment, caldria preguntar-se quines són les raons que han portat determinades comunitats autònomes a no participar en l'estudi i d'altres –com és el cas de Catalunya– a participar només en uns quants apartats. Tot esperant que els que estan en condicions de poder aclarir aquests interrogants ho facin, sembla prou clar que, siguin quines siguin les raons de fons, s'ha produït una certa ambigüitat respecte a les finalitats últimes del projecte en el seu conjunt: ¿es tractava d'avaluar l'ESO, o més aviat d'avaluar l'estat del sistema educatiu en els moments en què els alumnes tenen 14 i 16 anys amb independència dels currículums que segueixen? No és possible contestar d'una forma categòrica a aquesta pregunta amb la informació disponible. La manera de procedir de determinades comissions només s'entén a partir de la primera alternativa, mentre que la manera de procedir d'altres –especialment la que s'ha encarregat d'avaluar el rendiment escolar– sembla respondre més aviat a la segona.

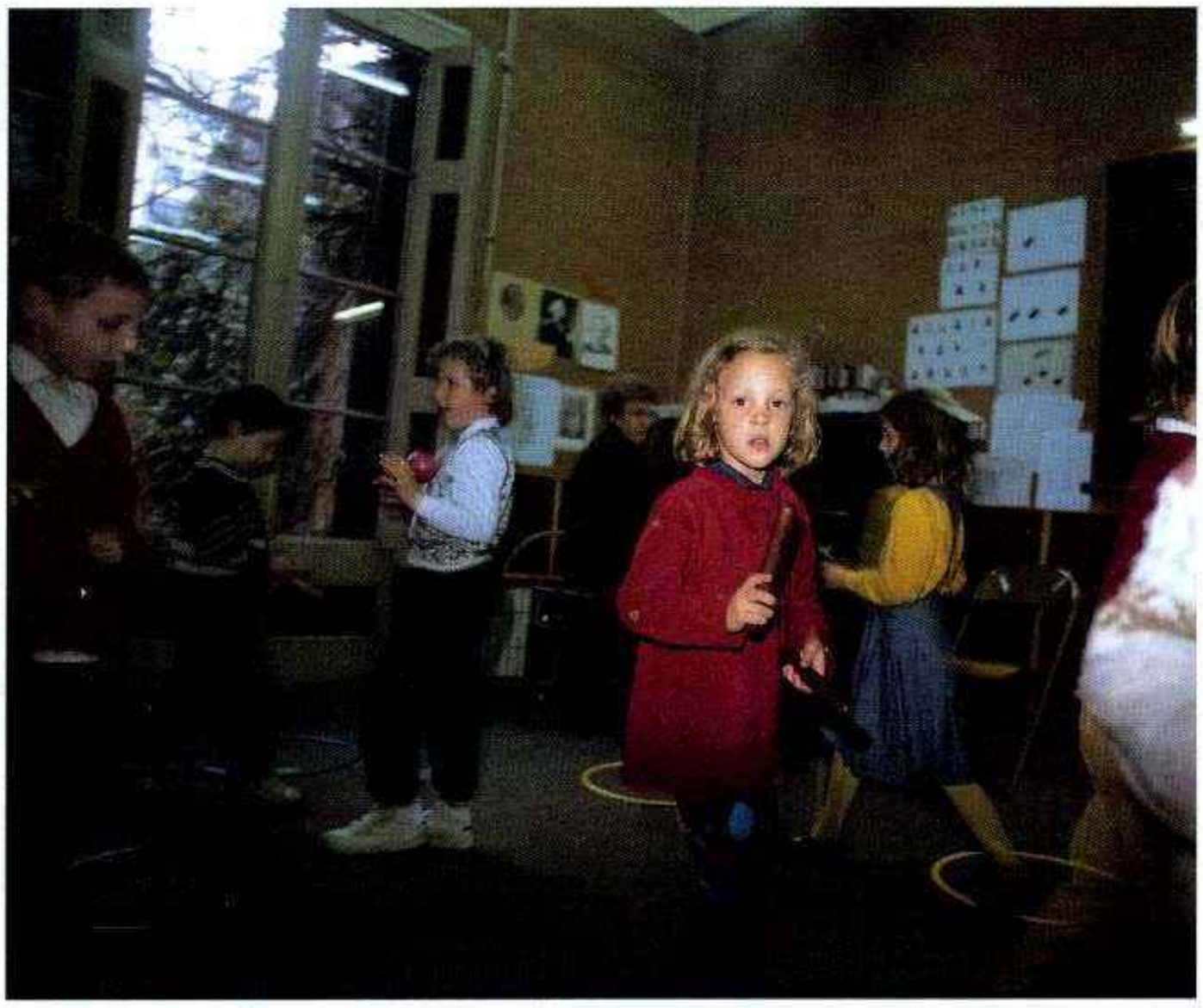

Fotografia: Oriol Costa

És clar que sempre es pot pensar que, si en el cas de l'avaluació del rendiment escolar s'han barrejat alumnes que segueixen currículums diferents, això s'ha fet amb la finalitat de poder comparar-los i potser, fins i tot, de mostrar que un d'aquests és més eficaç i més eficient que els altres. Això podria explicar per què no s'han utilitzat els currículums respectius com a referència per elaborar les proves utilitzades per avaluar el rendiment escolar: el fet d'utilitzar una mateixa bateria de proves per a tothom permet fer una comparació directa de l'alumnat amb independència del fet que segueixi 8è d'EGB, 2n d'ESO, 2n de BUP, 2n d'FP1 o 4t d'ESO.

Hi ha una ambigüitat de fons no volguda i provocada per la mateixa complexitat de l'estudi i per la gran quantitat de persones que han participat en la realització d'aquest

Fotografia: Oriol Costa

Em resisteixo a pensar que aquest hagi estat l'objectiu de la comissió o de l'INCE, ja que, si l'estudi se centrés en els coneixements dels i les alumnes independentment dels ensenyaments que segueixen –és a dir, del que se suposa que se'ls ha d'ensenyar i del que se suposa que han d'aprendre a l'escola–, es faria una renúncia a posar els resultats de l'estudi d'avaluació al servei d'una millora del sistema educatiu, la qual cosa seria incompatible amb les mateixes finalitats de l'INCE. Així doncs, i mentre no es demostri el contrari, hem de concloure forçosament que hi ha una ambigüitat de fons no volguda i provocada per la mateixa complexitat de l'estudi i per la gran quantitat de persones que han participat en la realització d'aquest.

Resultats que inviten a la reflexió

Les consideracions anteriors no s'han d'entendre en cap moment com un intent de negar globalment la validesa i l'interès dels resultats de l'estudi. Hi ha resultats que són certament interessants –i n'hi ha que són francament preocupants– i han de ser motiu d'atenció, de reflexió i de debat per a tots els membres de la comunitat educativa. Cal evitar, però, les interpretacions arriscades o esbiaixades que no troben justificació en les metodologies emprades ni en les mostres que s'ha utilitzat per obtenir els resultats. Hi ha dos punts que han estat especialment, al meu entendre, objecte d'aquest tipus d'interpretacions: la comparació dels coneixements dels alumnes en funció dels currículums o plans d'estudis que segueixen i la comparació dels coneixements dels alumnes en funció de la comunitat autònoma a què pertanyen.

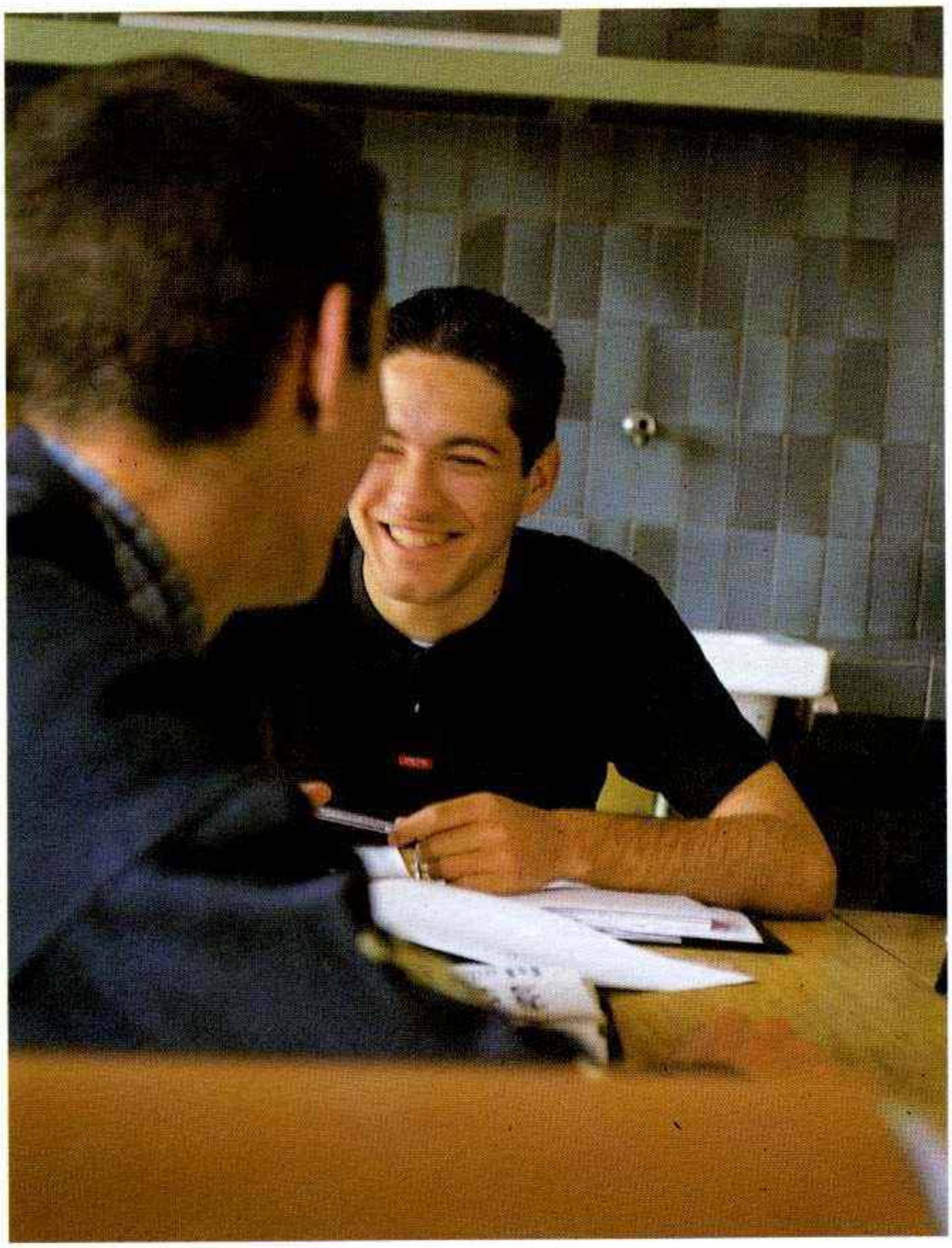

Fotografia: Oriol Costa

Avui dia, ningú no dubta que l'avaluació del sistema educatiu en tots els seus components –incloent-hi el rendiment de l'alumnat– és un instrument fonamental per millorar la qualitat de l'ensenyament. I això és així fins a tal punt, que la LOGSE va preveure la creació de l'INCE justament amb aquesta finalitat. Cal felicitar-se, doncs, del fet que aquest organisme hagi escomès un estudi com el que estem comentant. Tanmateix, la manera com els responsables ministerials han presentat i comentat els resultats, així com la manca d'informacions precises i detallades sobre determinats aspectes de l'estudi que són fonamentals per poder interpretar-los i valorar-los correctament, fan dubtar seriosament de la utilitat d'aquest. Llevat que l'objectiu últim fos, precisament, generar confusió. En tot cas, tant si l'objectiu era aquest com si no l'era, la confusió provocada ha estat gran. Caldrà continuar esperant l'avaluació sistemàtica, planificada i rigorosa del sistema educatiu que reclama la comunitat educativa i que tan necessària és perquè la implantació de la Reforma educativa es pugui dur a terme en les millors condicions possibles.

Treballar per una segona oportunitat

Mercè Garcia del Estal
Cap del Centre de Recursos per a la Garantia Social de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

Barcelona ha estat elegida per la Comissió Europea com a seu de la que s'anomena Escola de la Segona Oportunitat. Una escola –entesa en sentit ampli– que programarà la formació i procurarà la inserció professional als i les joves que realment necessitin una segona oportunitat per tal de no restar a l'atur i a la marginalització

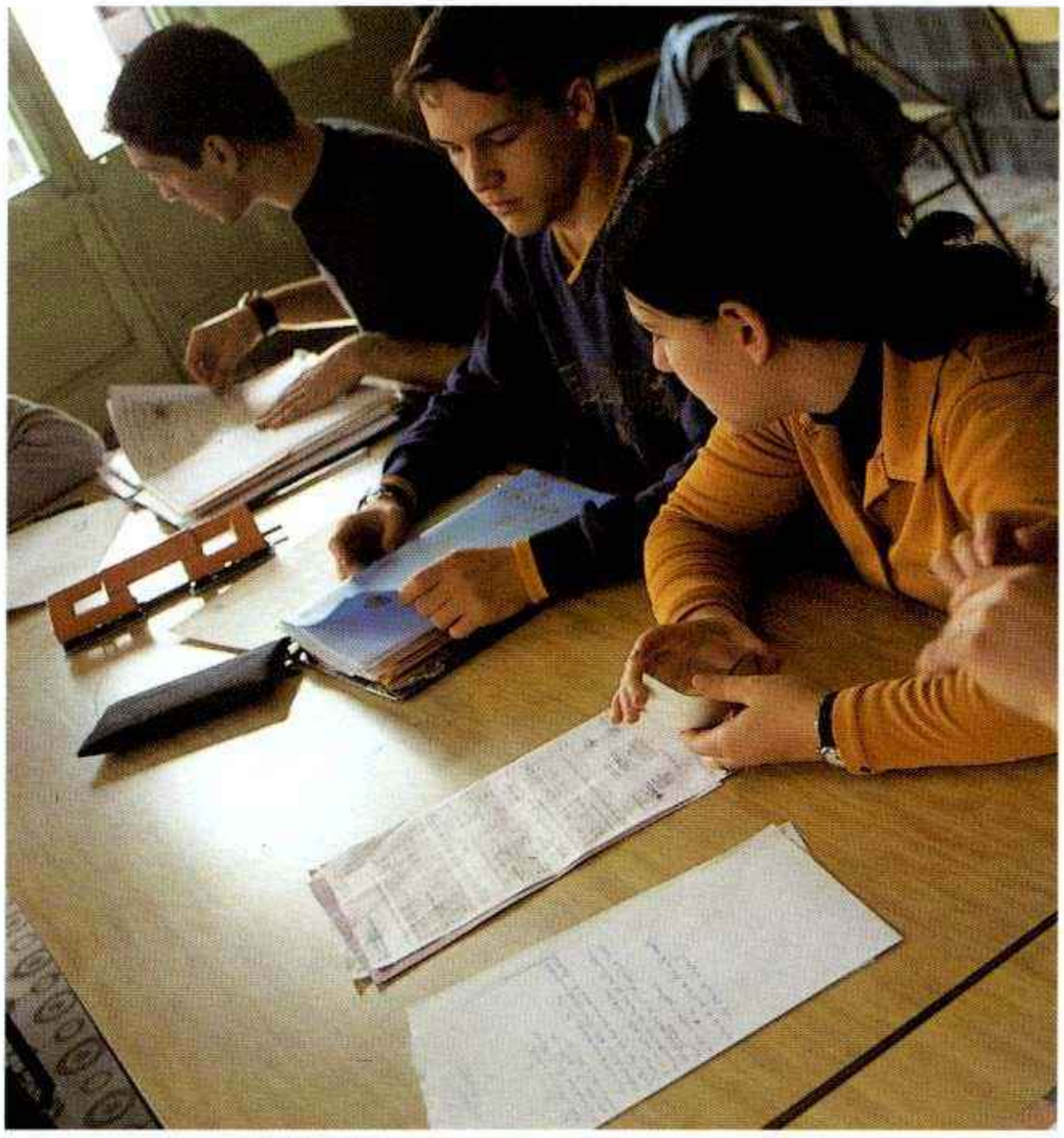

Fotografia: Oriol Costa

Classes teòriques a l'escola Francesc Layret

L'objectiu del conjunt d'actuacions que componen el model de l'Escola de la Segona Oportunitat de la ciutat de Barcelona és aconseguir que les persones participants, joves que no han superat amb èxit el seu primer pas pel sistema educatiu i que tenen dificultats per fer el procés de transició a la vida laboral i a la vida adulta, s'integrin al mercat de treball o bé accedeixin a un sistema formatiu normalitzat.

Per assolir aquest objectiu, cal potenciar i desenvolupar les capacitats de cadascun dels i les joves, mitjançant l'adquisició d'estratègies personals per accedir progressivament a un major nivell d'autonomia que els permeti integrar-se i participar en els àmbits social i laboral. La intervenció educativa s'ha de plantejar com un acompanyament.

Aquest acompanyament es pot iniciar des dels IES una vegada s'ha garantit que s'han acomplert els mecanismes de prevenció del fracàs escolar que conté la LOGSE.

Consta inicialment de tres segments que poden presentar diverses combinacions, en funció de les necessitats individuals dels i les joves, i que són la informació i l'orientació, el període formatiu, i el procés de seguiment al llarg de tota l'acció.

La realització de l'acció educativa significa incidir simultàniament en el saber ser, saber estar i saber fer a partir de «productes» educatius individualitzats que atenen diferents aspectes, com la maduresa personal, les competències tecnicoprofessionals i la formació bàsica instrumental i social per esdevenir ciutadans o ciutadanes participatius i democràtics.

Fotografia: Oriol Costa

Jardineria al Castell de Sant Foix

Amb aquesta breu aproximació al que representa l'Escola de la Segona Oportunitat de Barcelona, entrem de ple en la seva estructura organitzativa.

Cal treballar en tres direccions de forma simultània: en l'àrea de planificació i execució del projecte, en l'àrea de millora de la qualitat i atenció al professional que hi treballa, i en l'àrea de l'atenció a les persones joves (orientació, formació i inserció laboral). Aquesta última serà la que demanarà un major esforç, atesa la seva dimensió.

Aquestes tres «potes» tenen sentit si es treballen d'una manera simultània, ja que sense una bona planificació i gestió, tant dels recursos humans com dels recursos materials, es fa molt difícil plantejar actuacions coherents en el contingut i en el temps.

L'àrea d'atenció al professional i la millora de la qualitat tenen sentit des de la perspectiva que cal disposar de professionals amb la formació adequada per assumir amb qualitat la intervenció amb adolescents que hagin acumulat experiències vitals, tant de l'àmbit acadèmic com familiar, social, etc., no gaire positives.

D'altra banda, s'han d'elaborar materials de suport adients al tipus d'intervenció educativa que es vol fer, com també iniciar investigacions educatives sobre els diferents elements que configuren els processos de transició d'aquests i aquestes adolescents a la vida adulta.

Un tercer aspecte d'aquesta àrea és la possibilitat de facilitar materials bibliogràfics, videogràfics, multimèdia o lúdics a les persones, docents o no, que intervenen amb els i les joves d'aquest col·lectiu.

Atenció als joves

L'àrea d'atenció a les persones joves és l'àrea principal d'aquest plantejament, ja que les altres dues, que hem presentat anteriorment, són, de fet, complementàries d'aquesta.

Tot el contingut que es presenta a continuació està caracteritzat per tenir una gran flexibilitat tant en el disseny dels productes formatius com en la utilització de tots els serveis.

El primer servei que ofereix és el de la informació. Informació general sobre el sistema educatiu i les seves alternatives, tant a les famí-

lies com, evidentment, a les persones joves. També sobre les possibilitats que ofereix l'Escola de la Segona Oportunitat o Centre de Recursos per a la Garantia Social.

Des d'aquí, i en funció de si les demandes han de ser ateses pel Centre de Recursos, els i les joves podran accedir al Servei d'Orientació. Aquest servei només s'oferirà als i les adolescents que no poden continuar en el sistema educatiu reglat i que n'han sortit sense cap titulació que acrediti una capacitació professional.

El Servei d'Orientació serà qui elaborarà l'itinerari amb l'adolescent i qui l'acompanyarà en la seva execució al llarg de tot el temps que duri la intervenció.

La persona que desenvolupi la figura de tutora inseridora, i que tindrà la funció de fer l'acompanyament, ha de ser formada específicament per acomplir aquesta tasca.

En funció del grau de maduresa personal i del nivell de continguts bàsics, la persona jove farà un itinerari formatiu que prendrà les formes més diverses, adaptades a les realitats individuals.

L'itinerari complet ha d'incloure formació bàsica i instrumental, professionalitzadora, períodes de formació en empreses i inserció en el món laboral o en el sistema educatiu reglat, o, en el millor dels casos, totes dues coses.

Per iniciar-se en el món laboral i en les estratègies de recerca de feina, el Centre de Recursos o Escola de la Segona Oportunitat ofereix als i les joves una aula oberta de recerca d'ocupació. En aquest espai, es podran trobar molts recursos que es necessiten a l'hora de buscar feina: equips informàtics des d'on elaborar currículums i cartes de presentació, una agenda de recerca de feina, el conjunt de demandes de treball que hagin sortit a la premsa, accés a línies telefòniques per concertar entrevistes de treball, coordinació amb les borses de treball de diferents institucions, gremis, etc. i un terminal del Servei Català de Col·locació.

Aquesta escola forma part d'una xarxa europea de diferents models pedagògics que atenen col·lectius de joves desfavorits i de la qual s'espera un gran esforç d'imaginació que s'emmarca en una de les línies d'actuació prioritàries de l'Ajuntament de Barcelona: l'establiment d'unes eines que promocionin l'ocupació juvenil dels col·lectius més desfavorits com a prevenció de processos d'exclusió social més difícilment recuperables.

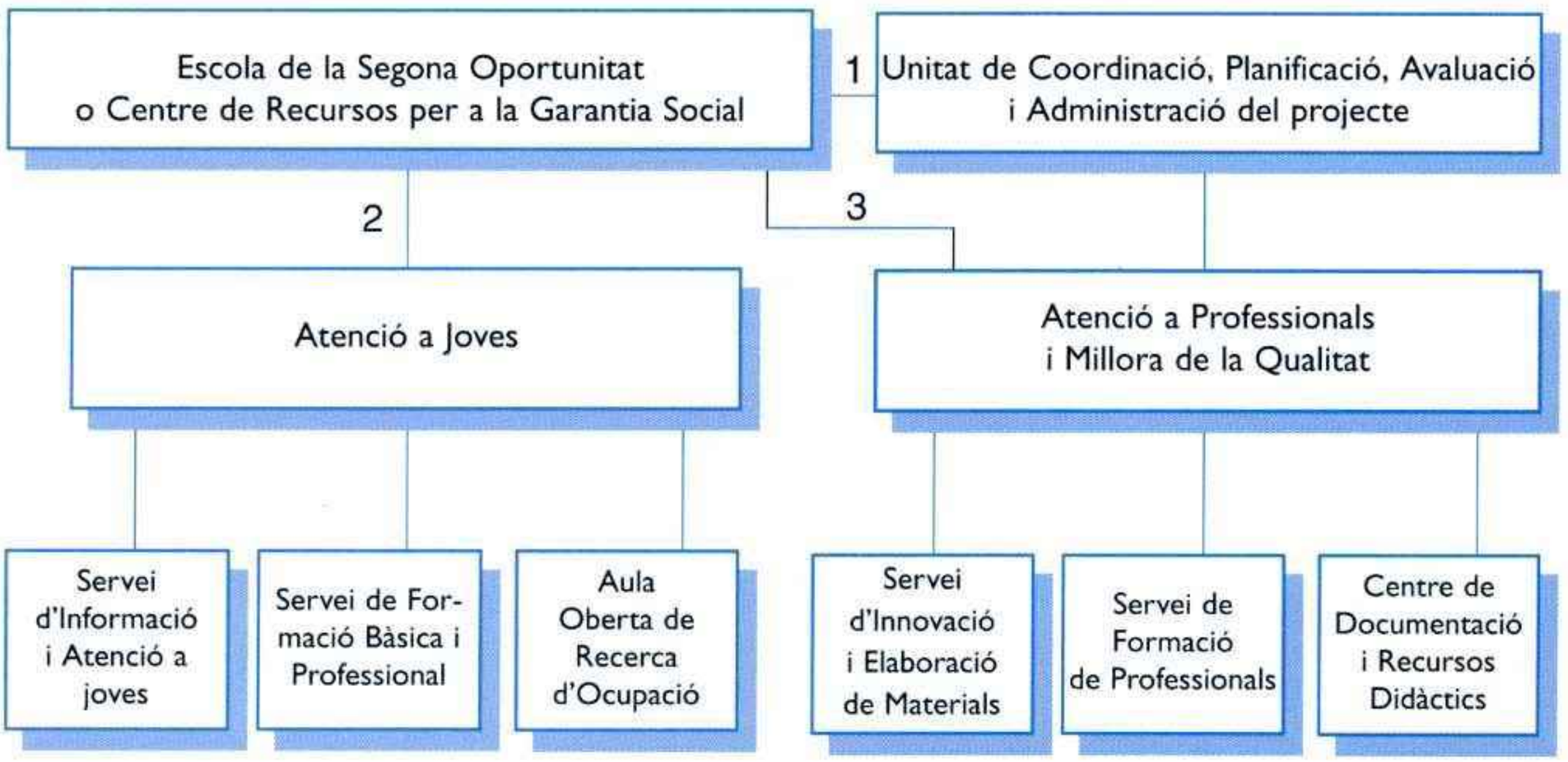

Fotografia: Enric Vernet

Jocs al pati de l'escola Cervantes

Integració a les escoles de Ciutat Vella

Claudi Fuster i Sobrepere
Mestre del Programa d'Educació Compensatòria al CEIP Milà i Fontanals

De tothom és sabut que a totes les escoles de Ciutat Vella el nombre d'alumnes immigrants o fills d'immigrants d'altres cultures és molt elevat

Per sort, encara no s'ha arribat a la clonació humana, i això representa que tots som diferents, és a dir diversos, alguns més que d'altres per motius culturals, religiosos, ambientals, de personalitat, etc. Però, com que tots som humans, tots responem als mateixos desitjos i aspiracions i tots tenim pors i angoixes similars. Per tant, la tan utilitzada expressió del «tractament de la diversitat» l'hem de tenir sempre present, tot i que, potser, si la simplifiquem una mica, no és res més que una estratègia del que, d'una manera clàssica, en diem el procés de socialització que es produeix en incorporar-se a l'escola.

Què entenem per integració? Tots partim de llocs, situacions i famílies diverses; tots som diferents. Per això podria semblar, d'entrada, que els conceptes *diversitat i integració* siguin contradictoris; però, contràriament, cal dir que són complementaris. Entenem per integració el conjunt d'habilitats personals que una persona adquireix per aconseguir la felicitat mitjançant l'adquisició de la capacitat d'establir una relació positiva amb els altres, i l'assumpció del sentiment de pertinença a la comunitat i d'esdevenir-ne un element imprescindible; en definitiva, de tenir la consciència de viure d'una manera plenament democràtica.

Com es pot deduir fàcilment, aquestes dues premisses serveixen per a tothom, independentment de l'origen, l'edat, la raça, el sexe, etc.

És clar, però, que cal pensar que determinades persones, per dificultats instrumentals, com ara llengua, costums, situació econòmica (i jo diria que aquí està la clau de volta), etc., els serà més difícil que a d'altres formar part del cos social. L'escola, com a primer esglaó del procés de socialització, té l'obligació de donar les eines perquè cada individu, sense deixar de ser divers, s'integri en l'esmentat cos social, que cada cop serà més ampli: primer la classe, després l'escola, el cercle d'amics i la feina, fins a arribar a la societat, on desenvoluparà la seva personalitat.

Acollida i acció tutorial

A l'escola tenim dues eines per impulsar els objectius descrits, que són el pla d'acollida i el pla d'acció tutorial.

En el CEIP Milà i Fontanals, el primer d'aquests plans, elaborat d'una manera experimental recollint les experiències de cada un dels tutors, és l'eina per donar la benvinguda a tots els i les alumnes, siguin d'on siguin, i és el que permet l'acostament de les famílies al centre i el coneixement mutu. En aquest pla, es fa constar d'una manera clara el que pretenem, i també ens permet recollir el que volen i el que esperen les famílies de l'escola; la qual cosa ens permet conscienciar-les que l'educació és una tasca compartida, que va des de l'acompanyament dels alumnes fins a la classe els primers dies amb els més petits, passant per les entrevistes amb els pares, l'observació precoç de l'alumne en els diversos àmbits: tasques, jocs, menjador, etc. Com es pot concloure, aquí és on s'observa inicialment la diversitat.

El pla d'acció tutorial és el conjunt d'eines, estratègies, metodologies, etc. que ens permeten fer una tasca cooperativa dins el grup: el petit grup, la classe, o el gran grup, la mateixa escola. És a dir, la implantació del concepte d'integració. Per fer aquest treball es parteix del concret, del petit, de l'individu, per arribar al conceptual, a l'universal: el gran grup, l'escola. Per fer això partim del reforç de l'autoestima, valorant a cada individu el seu origen, la seva «cultura» i la seva manera d'entendre el món; i això, no pas com una forma enfrontada a la de l'altre, sinó com una forma complementària. Després d'aquesta reafirmació personal, passem al treball amb el grup, ja sigui petit, grups cooperatius de treball, flexibles segons les necessitats dels continguts a treballar, o bé més gran: la classe. D'aquesta manera reforcem dos conceptes: som part del grup i hi som imprescindibles, i a la vegada la pertinença al grup ens fa forts individualment. I sempre, des de la idea de no-enfrontament amb els altres grups seguint el procediment de descoberta de l'altre grup, de les seves característiques, i de recerca de ponts: primer de coincidència, després de diferència i, per tant, d'intercanvi i, finalment, de col·laboració.

L'escola, com a primer esglaó del procés de socialització, té l'obligació de donar les eines perquè cada individu, sense deixar de ser divers, s'integri en el cos social

L'escola disposa d'una sèrie de recursos externs, coordinats dins el marc del pla del centre, com per exemple el treball d'un mestre del Programa d'Educació

Nens i nenes de diverses procedències conviuen a les aules de l'escola Milà i Fontanals

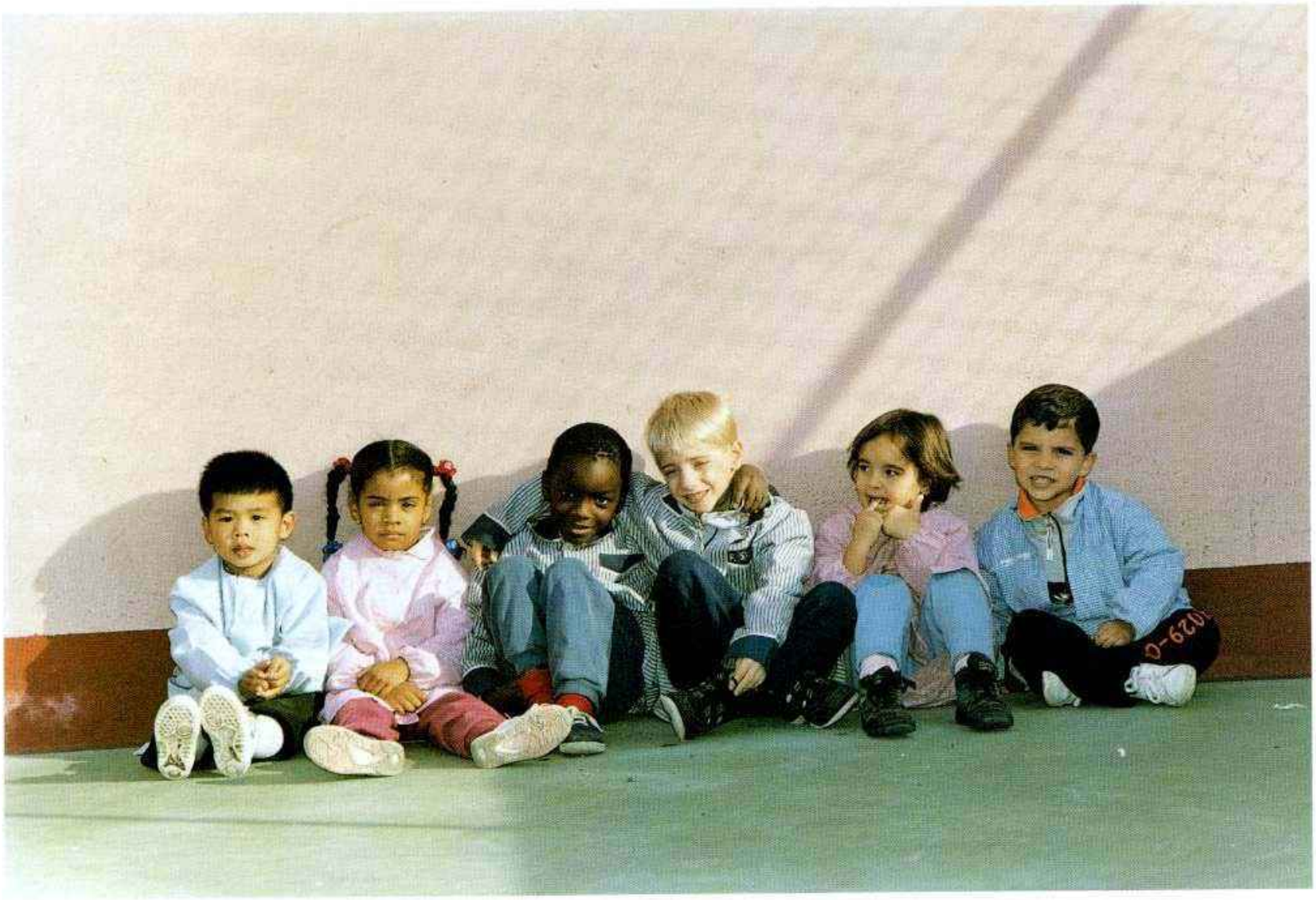

Fotografia: Enric Vernet

Nens i nenes de l'escola Cervantes

Compensatòria, la intervenció del qual ha d'estar en plena sintonia amb el que diu el pla de centre, i el qual ha de pactar amb l'equip directiu per on han d'anar dirigides les seves intervencions amb relació als objectius descrits anteriorment: és a dir, respecte a la diversitat i a l'afavoriment de la integració en cada un dels grups esmentats. Ajudant –és a dir, compensant– les mancances individuals que presenti l'alumne i que són difícilment solucionables pel context personal d'aquest.

Passa el mateix, encara que d'una manera més concreta, en el cas de la llengua d'aprenentatge, ja que aquesta és un instrument relacional de primera magnitud. Se n'encarrega el professional del SEDEC que treballa a l'escola, que, a més de facilitar l'ús de la llengua del gran grup, l'escola, implicita la visió global i conceptual del context, perquè cada llengua és una manera de pensar, és una lògica, i una manera d'entendre el món.

Un altre servei extern que ens ha d'ajudar en aquest aspecte de la integració són els serveis socials, facilitant la superació de totes les mancances materials que fan que aquesta sigui més dificultosa per als alumnes les famílies dels quals no tenen la capacitat de solucionar-les. Recordem allò de «primum vivere, deinde philosophare».

Com a conclusió, direm que cada individu és divers i que, per tant, mereix una atenció diferenciada; per això, l'escola, com a primer esglaó socialitzador, ha d'aconseguir la integració de tothom dins el grup sense que cap individu deixi de ser ell mateix, que la cooperació amb els altres individus el porti cap a la felicitat, en definitiva, a la valoració positiva del grup com a camp de projecció i d'enriquiment mutu.

L'escola, com a primer esglaó socialitzador, ha d'aconseguir la integració de tothom dins el grup sense que cap individu deixi de ser ell mateix

El nombre d'alumnes immigrants és molt elevat

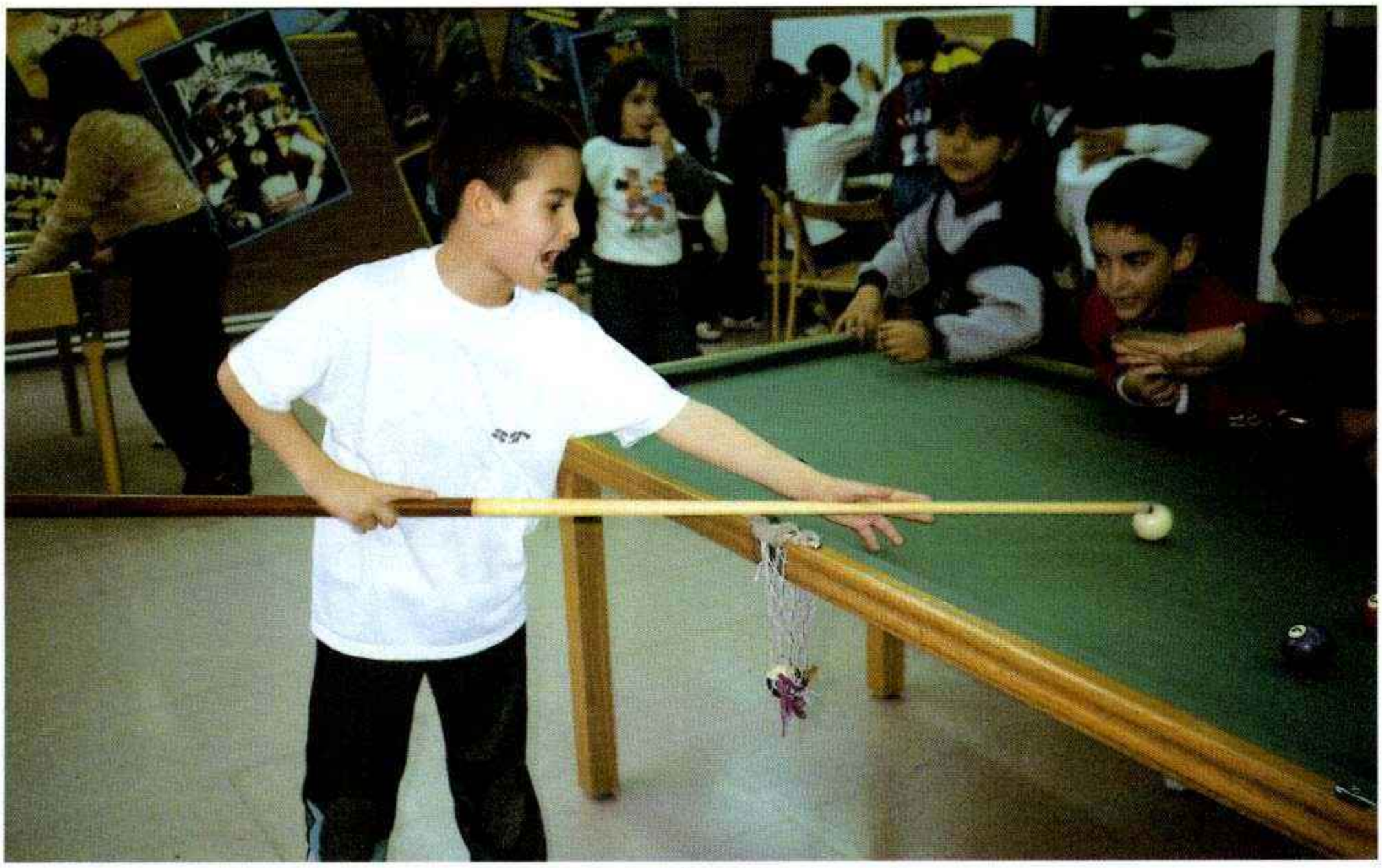

Jugar facilita el desenvolupament de les capacitats, adaptacions i coneixements

La ludoteca: 10 anys jugant

Anna M. Barnés, Glòria Calvo, Gemma Merodio, Iolanda I. Moliner i José Romero

La ludoteca Olzinelles celebra 10 anys. Els membres de l'equip de la ludoteca reflexionen sobre la tasca duta a terme durant aquesta dècada de treball en favor de l'educació a través del joc

Un aniversari és, sobretot, un motiu de festa, de celebració; però també és un moment ideal per mirar enrere i reflexionar. Per analitzar, des d'on ens trobem, com vam començar, com s'ha anat desenvolupant aquella idea inicial, una mica utòpica però carregada d'il·lusió, i com de mica en mica aquest projecte va anar arrelant en el barri i adaptant-se a les noves necessitats de les famílies i de l'entorn. És un moment, en definitiva, per revisar els fonaments dels quals vam partir i que han anant configurant el projecte actual.

La naturalitat del fet de jugar

El joc és un impuls, una necessitat que respon a les capacitats naturals de curiositat i exploració dels infants, base de tot aprenentatge. El joc és una interacció entre els aspectes biològics i socials que permet al subjecte conèixer, adaptar-se, modificar i formar part de la societat en què viu.

Així, a través del desenvolupament natural i lliure del joc, l'infant posa en pràctica processos socials de relació amb els altres i amb l'entorn que li permetran interioritzar vivencialment la cultura de què forma part. És d'aquesta manera tan natural que l'infant, com a ésser social que és, es configura com a subjecte pertanyent a una cultura determinada, de la qual, al seu torn, esdevindrà transmissor.

Però perquè el joc, com a tret característic i fonamental de la infància, sigui possible i es desenvolupi d'una manera natural, cal que sigui, sobretot, lliure, espontani, gratuït i plaent. Lliure i espontani, perquè no es pot obligar ningú a jugar: un ha de jugar perquè vol, i cal respectar l'elecció de cadascú de fer-ho i de com fer-ho; si s'hi obliga, ja no serà viscut com a joc. Plaent, perquè el grau de satisfacció que produeix el fet de jugar està implícit en el joc mateix. I gratuït, perquè el fet de jugar no implica res a canvi, perquè està motivat per la necessitat natural d'interaccionar amb el món que ens envolta.

Jugar representa, partint d'aquestes premisses, una activitat que facilita al jugador (l'infant) el desenvolupament de les seves capacitats, adaptacions i coneixements i li proporciona, alhora, un espai propi en què l'equivocació i l'error no tenen cabuda.

L'infant com a ciutadà de ple dret

La ludoteca, doncs, a partir d'aquesta concepció de l'infant com un membre més de la comunitat, no com un adult per fer, estableix les seves accions orientades a promoure i desenvolupar un dels seus drets fonamentals: el dret al joc, sense deixar de banda altres dimensions de l'infant com a ciutadà: la participació, el dret a opinar, a estar informat, a la intimitat, a decidir... Això implica, necessàriament, un compromís de l'educador envers la seva relació amb l'infant, una actitud d'escolta, facilitadora, però que alhora possibiliti que l'infant sigui conscient que el seu dret d'opinar porta implícita una responsabilitat.

Una concepció globalitzadora de l'infant

Treballar per l'infant implica necessàriament treballar amb els seus agents socialitzadors: la seva família, la seva escola i el seu barri. Això vol dir que la ludoteca haurà de reservar espais, temps i recursos destinats a la creació i el desenvolupament de propostes, accions i activitats específicament dirigides a aquests tres àmbits.

La ludoteca com a context educatiu

Aquest quart eix es relaciona directament amb l'anterior i es fonamenta en el fet que el projecte de ludoteca està ubicat en un temps concret, en un territori determinat i en la idea bàsica que, com a context educatiu que és, influeix en els altres contextos i alhora n'és influenciat. És així com s'estableixen les xarxes d'interrelacions que, a partir de l'especificitat de cada context, configuren l'entramat sociocultural. La ludoteca, per tant, forma part d'aquest sistema participant en el desenvolupament de la dimensió lúdica dels infants.

Aquesta concepció comporta, al mateix temps, que un dels objectius de la ludoteca, la difusió i la promoció del valor social i cultural de joc, s'assoleixi a través d'aquestes xarxes d'interrelacions amb l'entorn.

A partir de la coneixença i l'adaptació a aquests pilars fonamentals, la ludoteca Olzinelles ha anat madurant el seu projecte d'acord amb les necessitats i les evolucions de l'entorn; projecte que podem definir de la manera següent:

- La ludoteca Olzinelles és un equipament públic d'educació no formal destinat a estimular i afavorir el potencial lúdic dels infants.

- Té un projecte específic d'educació a través del joc i la joguina dirigit per un equip estable de professionals especialitzats i disposa d'un fons lúdic important i de qualitat.

- Es caracteritza per ser un espai de relació entre totes les persones que en formen part.

El projecte, en aquests moments, es concreta en dos grans tipus d'actuacions, quotidianes i extraordinàries, modulades a través del desenvolupament d'un seguit d'activitats.

Les activitats quotidianes de la ludoteca van des de l'atenció a les famílies i els infants amb el desenvolupament del joc lliure, els tallers, els assessoraments, les xerrades i les festes, fins a l'atenció

a les escoles, i visites diverses.
Les activitats extraordinàries fan referencia a tot allò que la ludoteca treballa en la comunitat i per la comunitat amb la intenció de promocionar i fer difusió del valor social i cultural del joc a partir de la col·laboració i la coorganització en projectes i activitats específiques de festes, vacances, etc.

Al llarg d'aquests 10 anys, la ludoteca ha volgut mantenir i fomentar una colla de trets que caracteritzen el seu propi model. Un d'aquests trets característics que hem volgut mantenir i fomentar és la flexibilitat, que es manifesta de diverses formes. De cara a les famílies, perquè poden venir a la ludoteca quan volen i durant el temps que volen dins de l'horari establert. D'aquesta manera, es dóna resposta a les diferents necessitats que cada família pugui tenir quant a l'ús de l'equipament. De cara als infants, perquè l'organització i l'ús dels espais de joc permet que puguin triar on volen jugar, amb què, amb qui i durant quant de temps. És així com el context educatiu incideix favorablement en processos referents a la presa de decisions, de desenvolupament del propi criteri i d'autogestió del temps de lleure, i potencia, en definitiva, l'autonomia personal.

Aquesta flexibilitat afavoreix que sigui habitual el fet de veure infants de diverses edats jugant junts en un espai de relació intergeneracional que la majoria de les vegades no es troba en altres àmbits educatius, més parcel·lats i distribuïts per edats, i que, a més, ofereix la possibilitat d'incloure-hi l'adult. Això permet que l'infant més petit s'emmiralli en el més gran, prenent-lo com a model a imitar per aprendre, i que, alhora, el més gran s'avingui de grat a incloure-hi el més petit, bo i emmotllant-se al ritme de tots. Flexibilitat, també, a l'hora d'establir relacions amb la comunitat. Aquest projecte, per definició, fàcilment es pot coordinar amb la xarxa comunitària per portar a terme accions conjuntes sempre que es disposi dels recursos necessaris.

Integració i participació

Un altre tret característic de la ludoteca és la seva capaciat integradora. Integrar en la ludoteca resulta senzill. El joc en si mateix, quan es dóna en una situació de llibertat i espontaneïtat, afavoreix que infants amb diferents característiques personals i socioculturals es relacionin amb naturalitat.

D'altra banda, un altre tret que caracteritza el model de la ludoteca és el de la participació. Aquesta participació en la ludoteca es manifesta de diverses formes, i no sempre passa per expressar amb paraules allò que un vol, pensa o proposa, sinó que els infants fan servir diverses formes d'expressió en funció de l'edat: un dibuix, un racó de joc poc utilitzat, una conversa en situació de joc, etc. És tasca de l'educador recollir i interpretar aquestes manifestacions per transformar-les en propostes reals i, alhora, fer conscients els infants del fet que formen part de la comunitat activament i que són escoltats.

Però tot això no s'ha fet en un dia. La història de la ludoteca Olzinelles va començar el curs 1987-1988 com a fruit del treball d'un grup de pares, mares, mestres i educadors/es del barri de Sants interessats en el món de la petita infància. Aquest grup, amb el suport del Consell de Districte de Sants-Montjuïc, havia portat a terme, entre altres accions, dues experiències puntuals de ludoteca per a infants fins a 6 anys. El desembre de 1987, es va obrir un servei de ludoteca de petita infància en una sala de l'edifici municipal situat al carrer d'Olzinelles número 113.

Posteriorment, atesa la bona acollida d'aquest projecte, es van habilitar altres espais de l'equipament, fins que el curs 1993-1994 la ludoteca es va ampliar per arribar fins als nois i noies de 13 anys, organitzant nous espais de joc. Actualment, la ludoteca ocupa les tres plantes de l'edifici, i es configura, així, en una de les més grans de Catalunya, amb una mitjana d'assistència diària de 133 persones i un total d'usos anuals de 30.689 (dades del curs 1996-1997).

Per arribar fins aquí han calgut 10 anys d'entendre la ludoteca com un procés gradual i dinàmic, ja que la comunitat de la qual forma part també ho és. Per tant, encetem la segona dècada amb il·lusió i ganes de continuar treballant en la promoció i el desenvolupament del joc i de l'infant.

La ludoteca Olzinelles celebra el desè aniversari

Les escoles en la societat de la informació: dilemes i problemes

José Manuel Pérez Tornero
Assessor de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

Il·lustracions: Antonio Fernández Coca

L'últim quinquenni del segle xx ha col·locat les escoles en un escenari social nou: farcit de satèl·lits de comunicació, fibra òptica, informació digitalitzada, ordenadors personals cada cop més potents, realitat virtual i una veritable explosió de comunicació audiovisual. Naturalment, no és que les nostres escoles hagin entrat a la societat de la informació i disposin i utilitzin tots els nous recursos que aquesta ofereix. Ara bé, el que és indiscutible és que l'entorn de l'escola –independentment dels canvis que s'hi hagin produït– sí que ja forma part d'aquesta nova era «postrevolució» de les comunicacions.

És possible que els centres educatius encara no usin gaire ni la televisió, ni el vídeo, ni els ordinadors, ni Internet; però els infants que hi assisteixen tenen cada cop més a les seves llars noves cadenes de televisió, més vídeos, més videojocs, més ordinadors, correu electrònic i accés a Internet. I passa el mateix a les empreses, els comerços, les institucions i els organismes municipals. Tot el que no entra per la porta, es fica per *la finestra.*

Com a conseqüència de tot això, l'Escola, amb majúscules, està perdent a marxes forçades l'autonomia que va tenir en altres temps.

La gènesi de la institució escolar

L'escola va ser durant molts segles la institució que tenia l'hegemonia –si no el monopoli– de la instrucció i el saber en la comunitat. Posseïa els textos sagrats o tècnics en què residia la ciència i els administrava als que hi entraven i n'acceptaven les regles. Fora de l'escola, la producció i la circulació del coneixement eren molt escasses.

Aquest monopoli de la instrucció en la societat tenia molt a veure amb la necessitat de difondre la lectura i l'escriptura, un saber que, molt difícilment podia ensenyar-se en cap altre entorn que no fos una institució especialitzada.

No és casualitat, doncs, que històricament el model d'escola que coneixem avui dia començés a configurar-se a Mesopotàmia amb la civilització sumèria (cap al 3100 aC), quan aquesta va aconseguir inventar i desenvolupar un primer estil d'escriptura, la cuneïforme. Els models d'organització d'aquella escola arriben fins avui: «La distribució

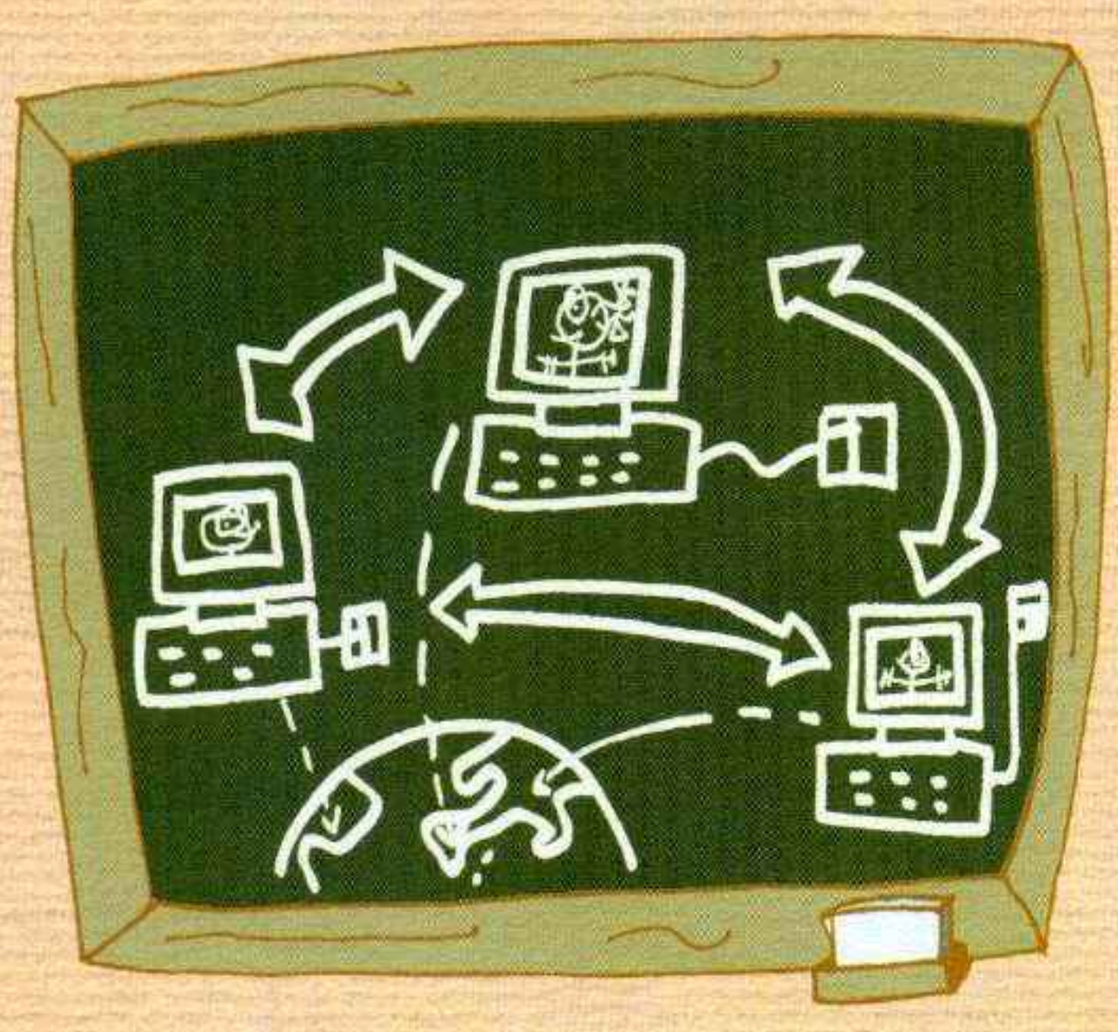

rectangular de les habitacions; la seva grandària, amb capacitat per a trenta o quaranta estudiants, i la seva estructura, amb files de bancs encarades cap al professor, mantenen una innegable semblança amb les nostres aules modernes, en les quals, bàsicament, s'ensenyen els mateixos temes que s'ensenyaven a Mesopotàmia» (Logan, 1995, pàg. 142; cf., també, Kramer, 1956).

Més endavant, Plató (l'Acadèmia) i Aristòtil (el Liceu) van establir les bases de les escoles dels dos mil·lennis següents. Com que ja disposaven d'una escriptura alfabètica de base fonètica, van poder fundar un sistema d'educació basat en una metodologia racionalista i en una lògica deductiva que han inspirat l'educació durant molt de temps.

La revolució industrial i l'afermament dels sistemes socials moderns van mantenir una escola tradicional pel que fa a currículums i sistemes de lectoescriptura, però van fer un gran pas en la universalització de la institució. De fet, es requeria que en un món generalitzat de treball industrial –amb mares i pares a les fàbriques– la infància disposés d'un àmbit en què subsistir dins un ambient de seguretat, control i disciplina. Per aquesta raó, entre d'altres, es va anar incrementant l'orientació cap a la universalització de l'educació.

Al llarg dels segles, aquest model es va mantenir. Mentre que hi havia escassetat de documents i de dipòsits de coneixements, els espais escolars eren llocs privilegiats perquè guardaven els pocs textos que existien. I, a més, eren àmbits orientats a la racionalitat i a l'organització sistemàtica del coneixement. A mesura que augmentava la capacitat de multiplicar textos, el paper de l'escola s'eixamplava.

Progressivament, en un moviment continu –i contínuament accelerat– que va des de la invenció i el desenvolupament de la impremta fins a l'aparició del telègraf –que va donar

D'altra banda, les escoles i les universitats ja no són els únics centres de la racionalitat i del progrés científic o social. Han de competir amb el saber generat autònomament pel sistema industrial, financer i militar

lloc a la premsa i al periodisme–, la ràdio, el cinema, la televisió i la telemàtica, fins a Internet, les circumstàncies clau que van portar a fundar l'escola experimenten una mutació extraordinària. És el moment en què la tradició escolar comença a patir l'assetjament d'un nou món.

Les grans transformacions

Amb l'aparició de la societat de la informació, les fonts del saber –i de l'acumulació del coneixement– es multipliquen, s'expandeixen i es difonen. Els llibres ja no són escassos, sinó que es poden multiplicar per centenars de milers. Els mitjans audiovisuals difonen la informació a la velocitat de la llum i la multipliquen. Els ordinadors i les bases de dades acumulen, sense problemes, informacions en molta més quantitat i qualitat d'accés que mai. I Internet està fent arribar, quasi sense limitacions, sabers i documents a tot el globus.

D'altra banda, les escoles i les universitats ja no són els únics

centres de la racionalitat i del progrés científic o social. Han de competir amb el saber generat autònomament pel sistema industrial, financer i militar. I, cada vegada més, la substanciació dels principis de l'ordre social se'ls escapen de les mans. A hores d'ara, són els mitjans de comunicació, i no pas les escoles, el veritable àmbit de transmissió d'aquesta nova racionalitat, que beu, sens dubte, de moltes fonts, però, sobretot, d'una: del nou entramat industrial i financer que impulsa el consumisme.

L'assetjament a l'escola tradicional

Quines són les claus del sistema escolar tradicional que comencen a trontollar a la societat de la informació?

1. L'escola ja no és la dipositària privilegiada del saber. És una font més entre d'altres, però competeix amb fonts d'un poder enorme: la ràdio, la televisió, el quiosc de premsa, etc.

2. L'escola és, potser, la institució més eficaç per a l'ensenyament de la lectoescriptura –com ho va ser anteriorment–, però s'està quedant enrere en la promoció de la nova alfabetització de la societat de la informació: la del llenguatge audiovisual i de la informàtica.

3. Els professors i professores ja no són considerats els mestres que atresoren totes les habilitats i savieses. Els i les estudiants poden competir-hi fàcilment en coneixements tècnics i, sobretot, disposen de moltes fonts amb les quals contrastar tota mena de sabers.

4. Les escoles ja no disposen, com anteriorment, dels instruments per a la producció i sistematització del saber –o els han perdut en termes relatius. Les seves biblioteques s'han quedat curtes, i de vegades ridícules, comparades amb la suma de les biblioteques de què disposen els mateixos estudiants a la llar. La seva tecnologia s'ha quedat obsoleta en comparació d'aquella a què accedeixen determinats dels i les estudiants: televisió –de vegades per cable i satèl·lit–, ordinadors, vídeos, càmera fotogràfica, jocs educatius, Internet, etc.

5. L'escola ja no és la font de la racionalitat que funda o explica l'ordre social. L'organització mental del món, és a dir, els valors educatius que transmet la institució escolar, poden ser ben diferents als que regeixen en l'entorn –compareu, per exemple, l'educació de valors a l'escola amb el consumisme i la competitivitat vigent a l'escenari social. Però és que, des de l'escola, de vegades ja no és ni tan sols possible intentar explicar amb coherència l'ordre social.

La producció de saber és tan intensa i circula tan ràpidament que no se sap quina és la manera més pràctica i segura de fixar els ítems que compondran la pràctica docent

6. L'escola s'ha convertit en un element poc pràctic. Situada entre el manteniment d'un currículum tradicional i els dubtes sobre l'acceptació d'un currículum actualitzat, es troba amb problemes seriosos per convertir els seus ensenyaments en alguna cosa utilitzable pràcticament per l'estudiantat fora de les aules.

7. L'escola està perdent a marxes forçades aquell poder d'organització i d'ordre que li havia conferit el sistema social tradicional. La pèrdua d'autoritat de l'escola és producte, finalment, de l'escàs valor que li atribueixen els poders socials.

En definitiva, ens trobem amb una escola desplaçada de les seves funcions tradicionals i que difícilment troba el seu lloc en el món modern del saber.

Les claus d'una crisi

Tants canvis acumulats en poc temps han conduït a una crisi múltiple que l'escola està vivint intensament en aquest tombant de segle.

Hi ha crisi en els currículums escolars. La producció de saber és tan intensa i circula tan ràpidament per tots els mitjans, especialment els electrònics, que no se sap quina és la manera més pràctica i segura de fixar els ítems que compondran la pràctica docent. L'adaptació als canvis sembla de vegades oportunisme o diletantisme; i el conservadorisme, pura nostàlgia. De fet, la incertesa, la dubitació i la inse-

guretat componen el nucli central d'un problema de difícil consens.

Hi ha crisi en el rol del professorat. De tradicionals instructors del saber, enmig d'un món que genera fora de les aules nous sabers, els professors i professores veuen com trontolla el rol amb el qual es van formar i es veuen sotmesos a noves exigències i requeriments que moltes vegades no comprenen o no desitgen assumir.

Hi ha crisi, també, en el llenguatge que funda l'escola. Els seu escripturocentrisme tradicional resisteix amb poca convicció els nous llenguatges de l'audiovisual i la informàtica. El privilegi que concedeix a la gramàtica enfront de la semiologia, i al llibre enfront dels mitjans audiovisuals i multimèdia, reflecteix bona part del conflicte.

Una crisi, òbviament, que també és de recursos tècnics. Comparades amb l'entorn immediat, les escoles s'han quedat –fins i tot a les societats industrials més avançades– desplaçades tecnològicament parlant. Mentre que la dotació tecnològica de les llars ha anat creixent, la de les escoles s'ha congelat o ha anat decreixent; la qual cosa està provocant noves crisis de legitimitat. Una crisi, també, del model de valors i de socialització. Una escola com l'actual, forjada en la pura tradició burgesa de començament de segle, és a dir, centralitzada, nacionalista, assistencial i fabril –en el sentit que descrivim més endavant–, es veu abocada a sobreviure en una societat postindustrial, globalitzada, multicultural i en la qual la racionalitat de l'ocupació està perdent pes.

I, finalment, una crisi de gestió, que no és la menys important. S'estan quedant obsolets els models de gestió basats en el control, la comunicació jeràrquica, l'avaluació ajustada a criteris de repetició i, en general, el burocratisme, ocupat més de la reproducció que no del canvi o la creació.

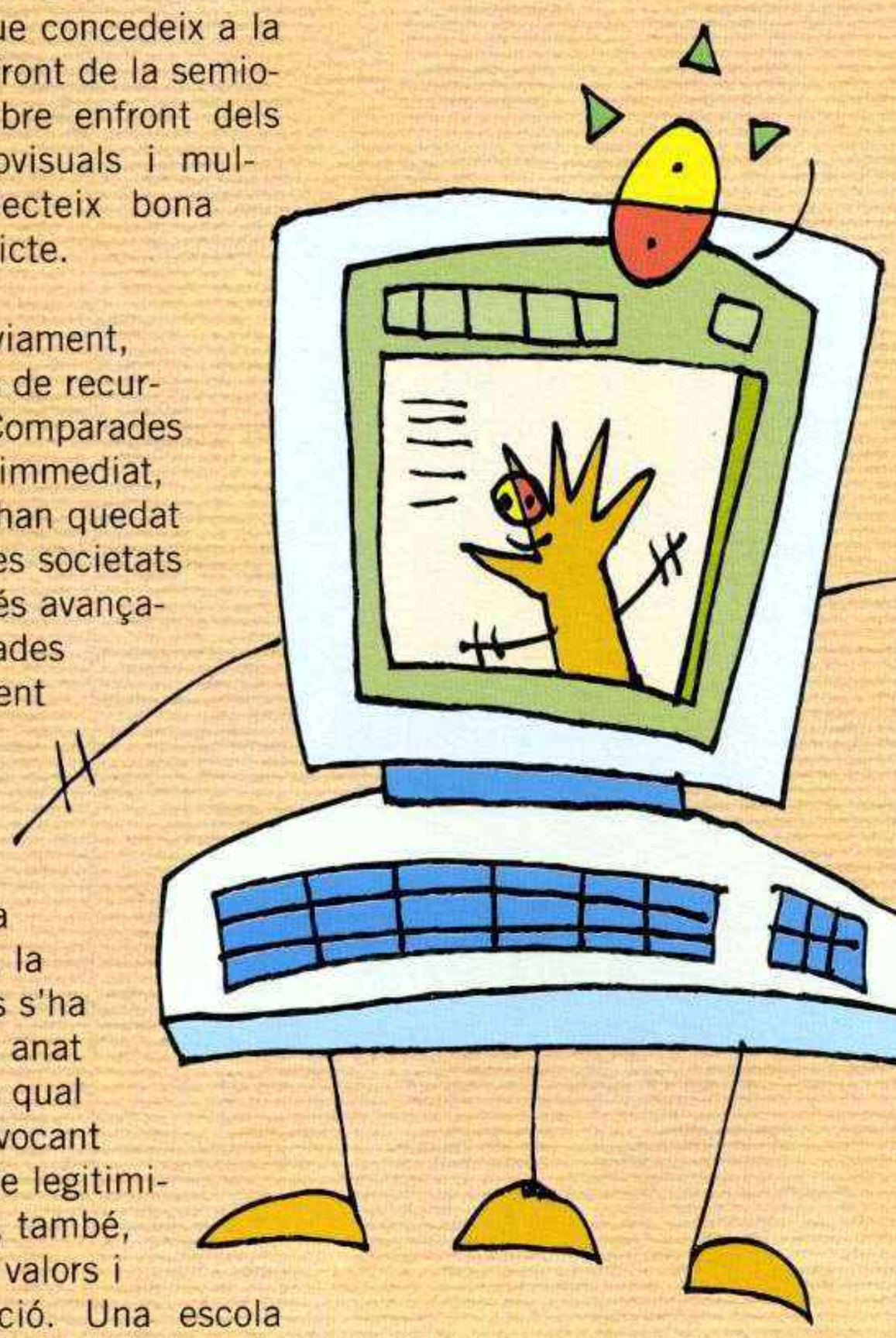

Aposta per la renovació

Moltes d'aquestes crisis, no per pressentides deixen de ser automàticament innovadores. Els darrers cinc anys, s'ha aconseguit plantejar les qüestions d'una manera qualitativament diferent.

Els elements essencials d'aquest canvi es poden resumir en cinc idees força. Qualsevol proposta seriosa que es faci per la renovació, s'hi hauria de basar.

1. La participació de la comunitat sencera en l'educació. Si la producció del saber ja no és privilegi de les escoles, aquestes s'han d'obrir a noves fonts de coneixement. Però no solament això, sinó que han de sortir de si mateixes i cooperar amb aquestes noves fonts, plantejant les seves exigències i contribuint a crear entorns educatius més enllà de les escoles. En aquest sentit, el primer escenari decisiu és la llar, i el segon, la ciutat.

2. La conversió de les escoles en espais d'exploració, de descoberta i d'invenció. El desenvolupament de la robòtica i de la informàtica està condemnant els processos repetitius del món del treball i potenciant, per contra, els creatius i imaginatius. És a aquests, que ha de dedicar-se una escola que aposti pel futur. I això sense referir-nos als avan-

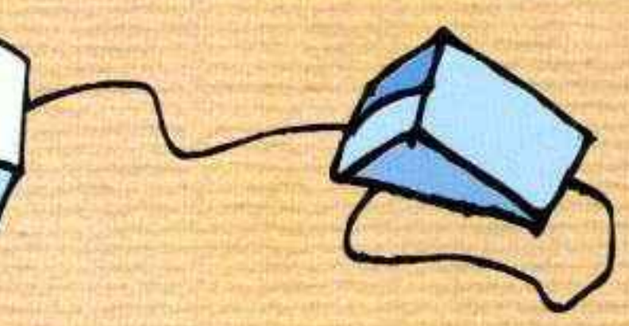

tatges pedagògics que planteja un canvi d'aquest estil.

3. L'acceptació de la necessitat de potenciar el tipus d'alfabetització propi de la societat de la informació. Cada cop és més clar que la lectoescriptura no és suficient, que cal introduir l'ús dels llenguatges audiovisuals, de la informàtica, dels ordinadors i dels altres nous mitjans. Una escola conscient no pot renunciar a aquesta exigència.

4. La creació de noves comunitats educatives a partir de les escoles actuals. El ciberespai, les telecomunicacions, Internet, etc. estan procurant l'aparició de noves comunitats virtuals. L'escola ha de contribuir a la consolidació de noves comunitats educatives que, transcendint espais i limitacions, potenciï nous valors de convivència i nous àmbits de producció i discussió del saber.

5. L'abandonament de la massificació pròpia del model fabril. Les ràtios actuals de professorat-estudiantat, el sistema d'aularis i la mateixa organització dels horaris vigents a l'escola actual procedeixen més d'obsessions de tipus industrial que no pas del respecte al procés d'aprenentatge o de comunicació. Formen part d'un model d'escola assistencial pròpia del segle XIX més que no del que seria propi de la societat actual. Per aquesta raó, sense la superació d'aquest model serà difícil sortir del cercle viciós de la tradició.

6. La renovació tecnològica de l'escola. És molt greu el fet de condemnar les escoles a ser guetos tecnològics antiquats en relació amb el seu entorn. És greu i improductiu. En una societat en què el capital humà és, sens dubte, el motor decisiu de l'economia, una escola endarrerida és la garantia de l'establiment de societats dependents, sense autonomia.

7. La redefinició del rol del professorat. De ser els dispensadors i dispensadores del saber, han d'encarar un nou paper: tutors en els processos d'autoaprenentatge dels alumnes, incitadors i promotors dels nous grups i comunitats educatives que es generen, creadors de nous entorns educatius i d'instruments pedagògics, mediadors de conflictes, i educadors.

8. La redefinició del rol de l'Estat en l'educació. Haurà d'abandonar el seu paper paternalista i censor. Haurà de cedir autonomia curricular, de gestió i d'organització a les escoles i el seu entorn, però haurà de dedicar, també al mateix temps, els seus millors esforços a la millora constant de la inversió en educació i de la lluita contra la segregació.

9. L'acceptació del principi de l'educació al llarg de la vida. Si s'accepta que el període educatiu no s'acaba mai, la mitificació dels títols, l'augment de la tensió sobre les escoles, el professorat i l'estudiantat i la competitivat innecessària en el sistema es debilitaran. Naixerà un sistema educatiu flexible, amb múltiples alternatives i itineraris, i ajustat a les necessitats de l'usuari.

10. La implicació de les escoles en el món pràctic. En sentit ampli, una escola ha de procurar ser directament útil a la comunitat a què serveix, als i les estudiants, als pares i mares, etc. Això comportarà plantejar-se la participació de les escoles en la vida del seu entorn, procurar una relació més directa amb el món econòmic i, en definitiva, assumir plenament el fet que els problemes de l'entorn són els de l'escola.

KRAMER, S.N. (1956): *From the Tablets of Summer.* Indian Hills (Falcon Press).

LOGAN, Robert K. (1995): *The fifth language. Learning a living in the Computer Age.* Toronto: Stoddart.

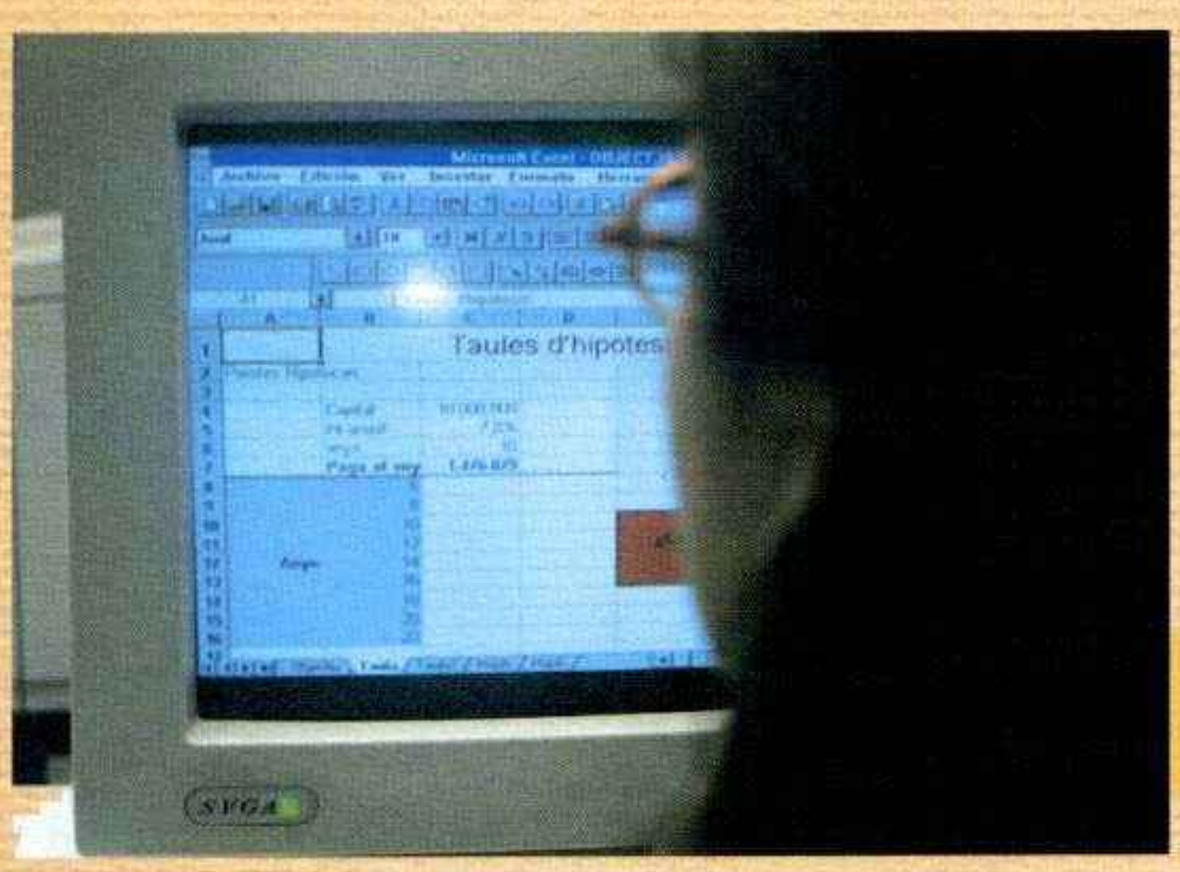

Fotografia: Oriol Costa

Enfrontar-se amb la màquina amistosament

El Projecte Educatiu de Ciutat i la *tecnologia* de la *informació*

Jordi Quintana i Albalat
Universitat de Barcelona

El Projecte Educatiu de la Ciutat de Barcelona reflexiona de manera global sobre la incidència de la tecnologia de la informació en la societat, i fa una aposta ferma per la implicació d'aquesta tecnologia en l'educació.

Una aposta que, com tot el Projecte Educatiu, té un fonament progressista; parteix de la perspectiva de ciutat (com a àmbit, la ciutat de Barcelona, i també com a model, el barceloní); és participativa i aglutinadora; adopta una visió àmplia i oberta de l'educació, i té voluntat de present i de futur.

I és a partir d'aquestes premisses que un projecte educatiu hauria de recollir, com a marc referencial d'actuació i d'intervenció, un conjunt d'objectius relatius a la tecnologia de la informació a l'educació tant des del punt de vista global (centre i professorat), com pel que fa a les competències que ha d'assolir l'alumnat. Però, a més d'explicitar aquestes intencions, hauria de concretar el què, el com i el quan.

Per respondre a aquest compromís, el Projecte Educatiu ha d'optar per:

1) la integració de la tecnologia de la informació en l'educació, entesa com l'ús quotidià i normalitzat dels recursos informàtics, en tots els nivells educatius formals i no formals, en totes les àrees curriculars, eixos transversals i activitats extraescolars, i amb un equilibri racional i funcional entre l'ús d'aquesta tecnologia com a instrument per a l'ensenyament, com a instrument per a l'aprenentatge i com a instrument d'aprenentatge; i

2) l'assoliment per part de l'alumnat de competències bàsiques en tecnologia de la informació, que es poden concretar en: el coneixement, comprensió i domini dels seus conceptes i procediments bàsics (cerca i adquisició: localitzar, seleccionar, recuperar...; processament: classificar, ordenar, organitzar...; anàlisi i interpretació: elaborar, comparar, contrastar, representar, relacionar, avaluar, valorar...; ús i comunicació: assimilar, integrar, aplicar, expressar, transferir...); la destresa d'aplicar-la de manera versàtil i adequada tant en els àmbits formals com en els informals, i la capacitat de valorar-ne els usos i els efectes.

Ara bé, si el Projecte Educatiu vol ser progressista, participatiu, versàtil i obert, i vol ser útil en el present i el futur, no farà prou explicitant aquests objectius globals i competències en relació amb el trinomi «educació - noves tecnologies de la informació - Barcelona», sinó que s'haurà de comprometre suggerint línies i propostes d'actuació que siguin alhora viables i arriscades, arribant, si cal, a la concreció del què, el qui, el com, el quan i el quant.

L'ordinador, l'eina bàsica de la societat de la informació

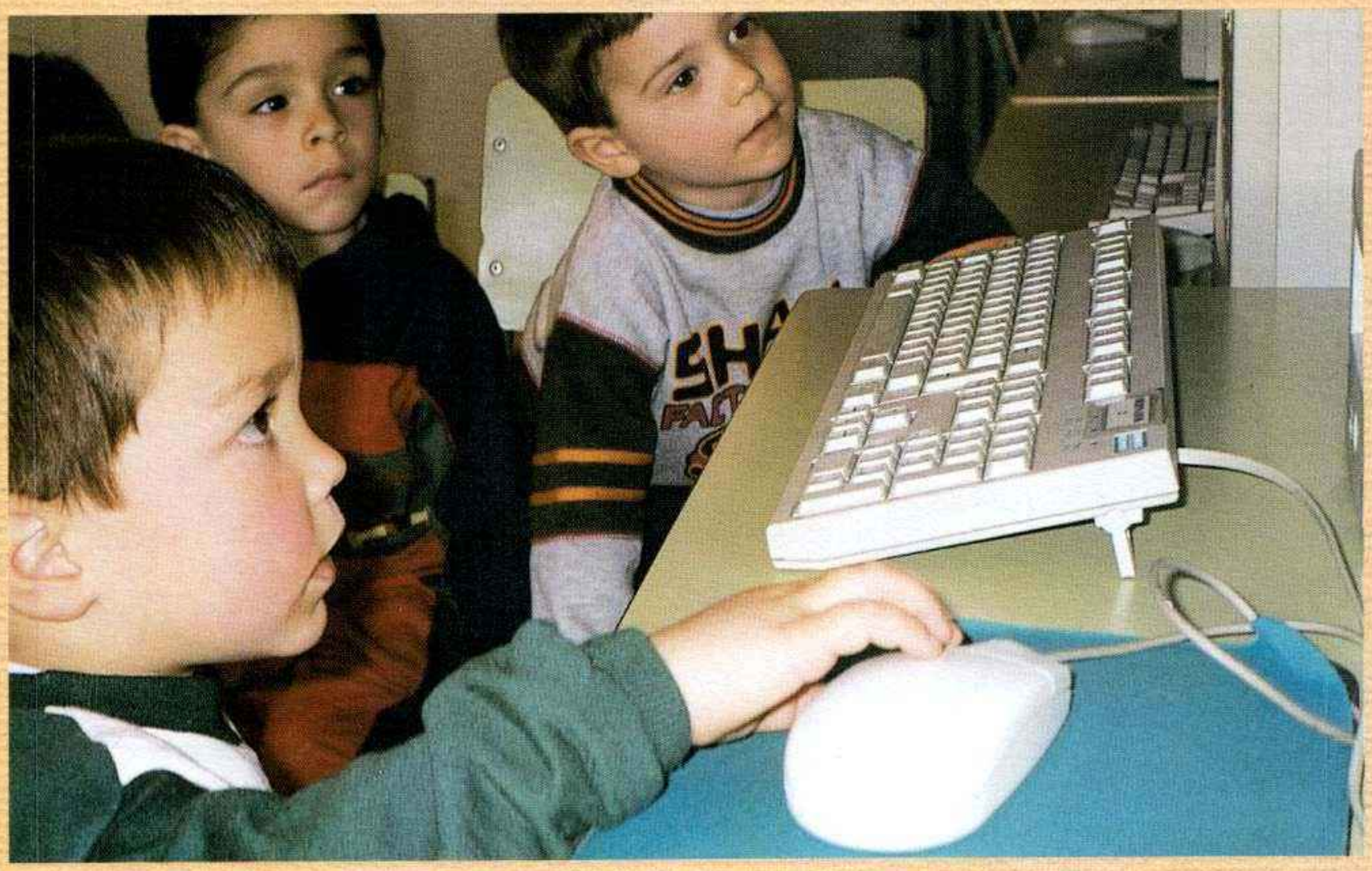

Fotografia: Oriol Costa

Les noves tecnologies han de ser presents a l'aula

Comunicació interescolar a Horta-Guinardó. Una revista en suport digital

Miren Garralda Alonso
Coordinadora de l'aula d'informàtica del CEIP Mas Casanovas

Gairebé fa quatre anys ens fèiem aquest plantejament: «D'una banda, l'acció educativa pretén posar l'alumne en condicions de desplegar totes les seves capacitats: físiques, afectives, intel·lectuals, socials, etc. I, d'altra banda, des del punt de vista del constructivisme, el coneixement ha de ser induït a través de situacions d'aprenentatge riques en recursos i en informació. És en aquest sentit que les noves tecnologies, i en concret els ordinadors, ens podien facilitar processos d'aprenentatge significatius i, tanmateix, promoure la creativitat i la reflexió de l'alumne». El Departament d'Ensenyament ens va fer arribar una petita dotació de maquinari i programari per poder engegar el projecte. I vam començar amb els més petits.

Per què a educació infantil?

Els nens, a casa seva i al seu entorn, fan servir diferents instruments que funcionen amb tècniques informàtiques: el comandament a distància de la TV, els jocs d'ordinador, les videoconsoles... Cal disposar d'aquestes eines a l'escola, i usar-les i treballar-les de manera lúdica i creativa, per potenciar el desenvolupament personal. Afegirem, doncs, un nou racó: el racó de l'ordinador.

El primer contacte dels nens amb l'ordinador el fem a P3 a partir d'un conte

Amb l'ordinador a l'aula volem afavorir:

- l'aprenentatge autònom i l'agilitat mental;
- el desenvolupament motor, la percepció oculomanual i l'estructuració espacial;
- la discriminació auditiva, gràfica i visual, i
- el descobriment significatiu del llenguatge escrit.

Entre el programari hem triat el Clic, de Francesc Busquets, un programa obert, amb el qual es poden fer activitats molt variades. El primer contacte dels nens amb l'ordinador el fem a P3 a partir d'un conte. A continuació, fem activitats d'associació del nom dels nens de la classe en format text i sonor amb la foto corresponent, i proposem la resolució de trencaclosques senzills. L'aspecte visual, sonor i manipulatiu de les activitats els atreu i els motiva molt. Les activitats a P4 i P5 giren al voltant de la prelectura i la preescriptura, l'inici al càlcul mental, la música, la recerca d'informació sobre el projecte que es desenvolupa en el moment i un primer contacte amb un processador de textos i un programa de dibuix senzills.

Ja hi som tots!...

Al llarg d'aquests anys l'escola ha adquirit més ordinadors. Avui ja en tenim vuit. També al llarg d'aquest temps el professorat s'ha format en tècniques i aplicacions informàtiques educatives. Dins l'horari escolar hi ha una hora a la setmana per a cada grup classe per fer servir l'aula d'informàtica. El tutor o tutora se'n fa càrrec.

Com a objectius ens proposem:

- descobrir les possibilitats dels processadors de textos i millorar la composició escrita;
- potenciar la creativitat amb l'ús dels mitjans informàtics;
- participar en activitats telemàtiques: revista *Els Tres Turons*, propostes del PIE, etc.;
- treballar en grup per tal d'obtenir uns resultats més enriquidors;
- fer servir les enciclopèdies, en suport magnètic, per a la recerca d'informació, i
- reforçar els continguts de les àrees curriculars amb activitats del Clic.

Revista *Els Tres Turons*

Una de les activitats que portem a terme és la participació a la revista escolar del districte, http://www.xtec.es/crp/crho/activit/revista.htm.

Els coordinadors d'aules d'informàtica de les escoles del districte d'Horta-Guinardó ens reunim periòdicament, al Centre de Recursos, per tal d'intercanviar experiències i de fer propostes de treball conjunt. Fa quatre anys vam acordar d'elaborar una revista que recollís els treballs dels alumnes de les nostres escoles. A l'escola en vam dissenyar la portada. La imatge vol representar els tres guaites de la zona: els turons de la Rovira, del Carmel i de la Creueta del Coll, conjunt anomenat popularment «muntanya Pelada» per la manca de vegetació que el caracteritzava.

El curs 1996-1997 vam decidir donar a la revista un caire monogràfic: «El nostre barri». Hi tractaríem diversos aspectes: carrers, edificis notables i persones singulars. Tot, des de la interdisciplinarietat: ciències socials, llengua i religió eren les àrees en què incidia més aquesta proposta. Es tractava de fomentar que els alumnes descobrissin el seu entorn i que se'n sentissin membres vius. Entre d'altres, podíem treballar els continguts següents:

Amb l'ordinador a l'aula

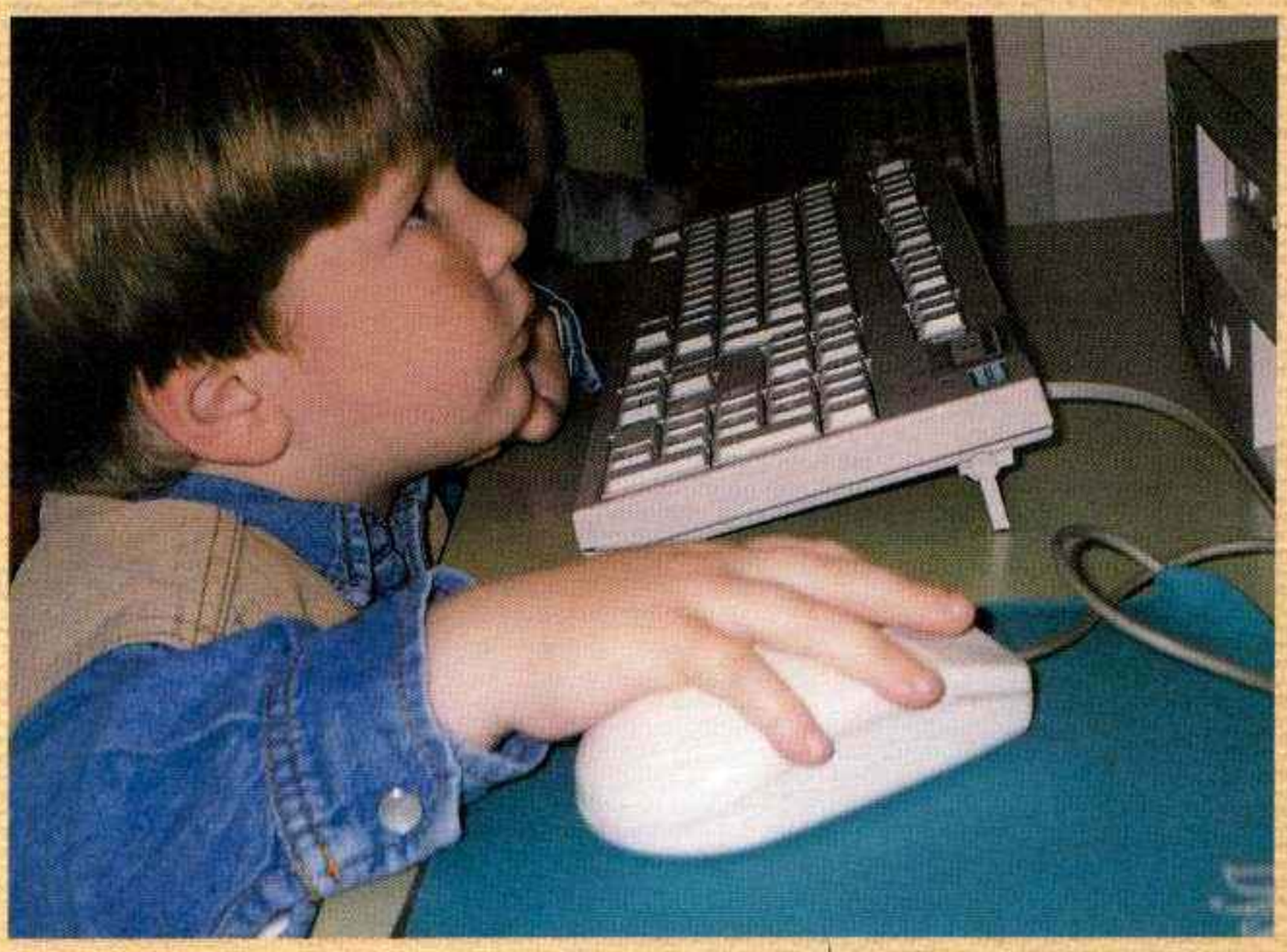

Fotografia: Oriol Costa

Procediments	Fets i conceptes	Actituds, valors i normes
Producció de textos escrits descriptius i narratius	Els serveis de la població: hospitals, esglésies, etc.	Consciència de pertànyer a una col·lectivitat
Identificació de manifestacions artístiques properes	L'art com a manifestació cultural	Valoració i respecte envers el patrimoni cultural
	Catalans universals: Gaudí	Interès per conèixer la pròpia història i la de l'entorn

El cicle superior es va dividir en grups, cadascun dels quals s'havia de dedicar a un aspecte diferent. Un primer grup va cercar, al plànol de la ciutat, els carrers del voltant de l'escola. Hi va trobar noms relacionats amb la història (Lepant, Sant Quintí, etc.), amb la literatura (Rosalía de Castro), l'educació (Antoni Maria Claret), la filosofia (Llorens i Barba), etc.

Un altre grup, des de l'aula de religió, va investigar sobre un dels edificis emblemàtics propers a l'escola: la Sagrada Família. La proposta de la professora va arribar a través d'una carta:

«Hola! Sóc un nen japonès i em dic Xao-li; tinc 11 anys. La professora ens va ensenyar una fotografia del temple de la Sagrada Família i diu que és una església; em va impressionar molt. Ara hem de fer un treball i he sabut que la Sagrada Família és situada al vostre barri, a prop de la vostra escola. Per això he decidit escriureus per si em podeu ajudar i explicar-me'n més coses. M'agradaria saber què és exactament la Sagrada Família. Aquí no tenim esglésies i no sé què és ni què s'hi fa.

»Moltes gràcies. Espero la vostra carta. Xao-li.»

Un altre grup es va fer ressò de la situació laboral del personal de l'Hospital de Sant Pau, que en aquells moments patia una reestructuració important. El darrer grup va cercar entre els familiars, veïns i coneguts la història d'algun personatge proper. Els cicles inicial i mitjà van plasmar gràficament la seva visió de la Sagrada Família.

Enguany i dins de les celebracions del centenari de l'annexió dels diferents pobles a Barcelona, hem cregut oportú continuar en la mateixa línia. El tema monogràfic és «L'ahir i l'avui dels nostres barris». Es tracta d'explicar una mica com era i com és actualment l'entorn en què ens movem. Per mitjà d'entrevistes als veïns o familiars i de la recerca d'informació en llibres i documents diversos, hem investigat una mica la nostra història comuna. La darrera notícia ha estat l'aparició, novament, de restes humanes als terrenys de l'antic mas Casanovas.

Conclusions

És poc el temps de la nostra experiència, però suficient per poder afirmar que l'ús de les eines informàtiques per part dels alumnes els reporta nombrosos avantatges per al seu desenvolupament:

- Ja des de petits comencen a fer un aprenentatge cada vegada més autònom.
- La possibilitat de corregir els propis errors i de fer sempre l'activitat correctament fa augmentar la seguretat en ells mateixos i millora la seva autoestima.
- Compartir l'ordinador amb el company estimula l'esperit de col·laboració en el treball conjunt i esdevé motiu d'enriquiment personal.
- D'altra banda, la curiositat i el sentit lúdic dels nens es fa patent en les diverses activitats, les quals faciliten el desenvolupament de nous aprenentatges.

En definitiva, crec que és una eina amb un ventall molt ampli de possibilitats que en complementa d'altres, d'ús habitual a les aules. És dins d'una relació d'estimació i de respecte mutu que, amb qualsevol eina educativa, fem créixer humanament els nostres alumnes perquè arribin a ser membres integrats en el seu propi context sociocultural, capaços cada dia més d'enriquir i fer progressar el grup al qual pertanyen.

dossier

L'ús dels mitjans informàtics a l'escola primària

Saül Dalmau Casademont, *coordinador del projecte informàtic i director del CEIP Pau Casals - Gràcia*

El projecte

Diu el *Currículum d'educació primària* que «hi ha aspectes destacables en la nostra societat que també han de formar part dels processos d'ensenyament-aprenentatge tot i que no queden recollits en cap de les àrees establertes».

Aquests aspectes «no tenen un tractament explícit en els continguts i objectius de l'etapa, però sí que, de forma implícita, se'ls ha de donar cabuda en els projectes curriculars de centre».

L'actual sistema educatiu opta per integrar aquests aspectes en les diverses àrees en lloc de tractar-los separadament com una nova disciplina amb entitat pròpia, i per això els anomena eixos transversals del currículum (vegeu *Currículum d'educació primària*, pàg. 93-97).

La tecnologia de la informació o, si ho preferim, l'ús dels mitjans informàtics, és un d'aquests eixos.

Al CEIP Pau Casals - Gràcia de Barcelona, hem fet nostre aquest esperit integrador de les noves tecnologies tot incloent-lo en el nostre Projecte educatiu.

Es tracta, doncs, d'incorporar les eines informàtiques i els recursos que aquestes proporcionen al funcionament habitual del centre en general i de cada àrea en particular.

No es tracta pas de fer informàtica com si fos una assignatura, ni tan sols de fer només un taller o racó informàtic amb una certa periodicitat segons les possibilitats estructurals i de ràtio alumnes/ordinador. El que volem és incorporar de debò aquestes eines en les unitats de programació de les àrees tot dissenyant activitats que en demanin l'ús.

Les eines informàtiques poden contribuir molt a millorar la nostra tasca educativa i les possibilitats d'aprenentatge dels i les alumnes

Considerem els ordinadors com a eines de treball iguals a moltes altres que usem a l'escola. Del que es tracta és d'aprofitar-ne l'existència i, alhora, d'acostar el món escolar a una societat en constant evolució.

Pensem que les eines informàtiques poden contribuir molt a millorar la nostra tasca educativa i les possibilitats d'aprenentatge dels alumnes perquè ajuden o faciliten l'observació, la recerca, la simulació i la construcció d'hàbits de treball.

Els recursos

L'escola

Com ja indica el seu nom, l'escola Pau Casals - Gràcia és situada al barri de Gràcia de Barcelona. Des del final del curs 1995-1996, som en un edifici nou amb gran disponibilitat d'espais. El centre té actualment 350 alumnes, ja que té dues línies fins a segon. Estem en creixement atès que cada curs es va ampliant amb un nivell doblat més. Així, d'aquí a quatre cursos ja tindrem la doble línia a tota l'escola, la qual cosa representarà arribar als 450 alumnes.

També cal esmentar que l'AMPA del centre funciona molt bé, que està fortament organitzada i que compta amb una gran participació. Aquest fet també és important a l'hora de comptabilitzar els recursos.

El professorat

La plantilla del centre, actualment formada per 20 persones, és estable només en un 60%, ja que la resta la compon professorat en propietat provisional o en comissió de serveis. Cal suposar que l'imminent concurs de trasllats canviarà aquesta situació.

Tots nosaltres hem fet cursos de formació permanent d'introducció a la informàtica; més de la meitat hem fet, a més, cursos de segon o tercer nivell, més específics, i dues persones són formadores adscrites al Programa d'Informàtica Educativa (PIE).

Aquesta realitat és determinant per tirar endavant un projecte global de centre, ja que aquest no s'ha de basar en individualitats aïllades, sinó que pot ser perfectament assumit per la totalitat del claustre.

L'equipament

Un primer projecte d'utilització de les tecnologies de la informació a l'escola, el nostre centre ja el va presentar, fa uns deu anys, al Departament d'Ensenyament per tal de poder participar en els concursos de dotació que es van convocar en cursos anteriors. Aquell projecte va merèixer la confiança del PIE, organisme que ens va proporcionar vuit ordinadors i dues impressores.

Posteriorment i al llarg dels anys, hem anat ampliant l'equipament tot estant alerta de totes les oportunitats que ens oferien els diversos camins. Així, el PIE ens va dotar amb un nou ordinador amb pantalla tàctil i una impressora més; l'AMPA de l'escola ens ha comprat, al llarg d'aquests anys i segons les seves possibilitats, quatre ordinadors més; una oferta de segona mà ens va animar a comprar-ne dos més i, finalment, aquest any ens hem vist sorpresos amb la cessió de deu ordinadors, bastant vells però utilitzables, per part de la Universitat Pompeu Fabra, fruit d'una gestió comuna entre l'escola i l'AMPA.

L'alumnat treballa la informàtica a l'aula

En total, el nostre parc informàtic actual és de 25 ordinadors. Som conscients que la dotació que tenim no és representativa de la realitat general dels centres, però també volem fer notar que els dos terços de l'equipament s'ha aconseguit com a fruit d'un treball constant de recerca de recursos que ens ha permès poder progressar en el nostre projecte.

Distribució física i organització horària

L'aula d'informàtica no és l'únic lloc on hi ha ordinadors, però sí que és el lloc principal. Hi tenim 10 ordinadors connectats en xarxa (recurs tècnic que possibilita que ordinadors vells i amb un disc dur petit tinguin moltes més prestacions) i 4 ordinadors independents, dos dels quals estan instal·lats en taula de rodes per poder-los transportar a qualsevol aula.

En aquesta aula, hi ha un quadre horari que en preveu les possibilitats d'ús, però cal tenir present que la veritable integració dels mitjans informàtics al currículum demana molta flexibilitat, cosa que no pot resoldre una distribució horària

Per tirar endavant un projecte global de centre aquest no s'ha de basar en individualitats aïllades

gaire fixa. Ho intentem resoldre amb un full de reserva penjat a la cartellera i amb moltes dosis de comunicació i adaptació a la realitat.

La resta dels ordinadors estan distribuïts de la manera següent:

– A la biblioteca, hi ha sis ordinadors, cinc dels quals són per a l'ús de programes de tractament de textos i l'altre, més modern, conté el programa de gestió de la biblioteca i és utilitzable per consultar enciclopèdies en format cd-rom. Aquests ordinadors tot just s'acaben d'incorporar, per la qual cosa encara no n'hem fet un horari d'utilització.

– A la planta d'educació infantil, hi estem muntant un racó amb tres ordinadors per al treball en petit grup de l'alumnat de parvulari. D'aquesta manera estalviarem molts desplaçaments als més petits, i optimitzarem al màxim l'horari de treball.

– També hi ha un ordinador a l'aula d'educació especial, i un altre al despatx de secretaria.

Per al manteniment i la coordinació de tot aquest material hem destinat dues hores setmanals de l'horari lectiu. És evident que amb aquest temps no n'hi ha prou, però amb la bona predisposició de tothom ho intentem portar endavant.

També és just reconèixer que els i les alumnes ajuden molt al manteniment de l'aula, especialment els més grans, entre els quals hi ha un grup que té assignada la responsabilitat d'obrir i tancar l'aula cada dia i fer-ne la revisió bàsica per tal de detectar possibles irregularitats o manca de material fungible.

Ús del programari

Diferenciem dos grans grups de programes: els d'utilització general i els específics de cada matèria. Entre els primers hi ha els tractaments de textos (usem l'Ami-pro en tots els nivells) i els programes de dibuix (Paintbrush i Dpaint), que a l'escola els coneix tot el professorat i els integra en les unitats de programació i en les activitats amb tota normalitat. Aquests programes, els alumnes els coneixen amb una perfecció sorprenent, la qual cosa s'explica perquè des de petits hi han anat aprenent de manera espontània o guiada, però mai programada, les destreses pròpies de l'activitat informàtica (enregistrar, imprimir, navegar, etc.).

L'altre grup el componen els programes o aplicacions específics de cada matèria. Són recursos utilitzables en moments puntuals del curs, bé perquè s'inclouen en una unitat de programació dissenyada, bé perquè les necessitats d'ampliació o de reforç d'un determinat moment ho demanen. La utilització d'aquestes aplicacions implica el disseny d'una activitat i un guió de treball o explicació, per la qual cosa no cal que siguin programes coneguts anteriorment per l'alumnat. Aquestes aplicacions, que van arribant a l'escola per via dels seminaris d'actualització en tecnologies de la informació (SATI) que organitza el PIE, componen una veritable bateria de recursos que cal conèixer i renovar. Així, el coordinador d'informàtica del centre emet periòdicament un comunicat que informa de les noves aplicacions rebudes i, si és necessari, organitza reunions per estudiar i adaptar aplicacions rebudes amb el professorat a qui pugui interessar la novetat rebuda.

El programari i les aplicacions d'ús habitual les detallem a la pàgina següent.

Cal fer un esment especial al fet que l'existència de totes aquestes aplicacions, a més de permetre un disseny més complet de les unitats de programació, facilita la creació d'activitats adreçades a l'alumnat amb necessitats educatives especials que sovint demanen un increment de les activitats amb component més visual.

Cap a on anem?

El projecte d'informàtica no és pas un element independent dins del Projecte d'escola. Tot avança paral·lelament.

En el pla de la utilització, volem avançar cap a una millor integració de les tecnologies de la informació en l'ensenyament primari tot revisant i avaluant allò que fem i modificant allò que calgui. Probablement, una de les línies que convé aprofundir és l'aprofitament de les possibilitats que ofereix la connexió a Internet. Tenim algun projecte amb vista al proper curs, però cal admetre que el fet de no disposar de línia telefònica és un veritable problema que caldrà afrontar.

CICLE	ÀREES	PROGRAMARI
Educació infantil	Llengua	Clic. Iniciació a la lectura Clic. Discriminació de sons El carter
	Matemàtiques Grafisme	Clic. Orientació Jocs de lògica i orientació
	Ed. visual i plàstica	Aplicacions Logo i Tauleta sensible Paintbrush i Dpaint
Cicle inicial	General a totes les àrees Llengua Matemàtiques	Ami-pro i Paintbrush Clic. Iniciació a l'escriptura Clic. Càlcul mental Clic. Numeració
	Ed. visual i plàstica	Dpaint i Gallery Clic. Situació i composició de figures
Cicle mitjà	General a totes les àrees Llengua Matemàtiques	Ami-pro i Paintbrush Clic. Ortografia Cilc. Càlcul mental Clic. Geometria i mesura
	Ed. visual i plàstica Coneixement del medi social i natural	Dpaint i Gallery Wingeo. Catalunya Clic. El cos humà
	Anglès	Clic. Activitats d'anglès Cd-rom Dictionary for Children
Cicle superior	General a totes les àrees	Ami-pro i Paintbrush Cd-rom. Consultes enciclopèdiques
	Matemàtiques	Clic. Reforç de càlcul mental. Clic. Sistemes de mesures Clic. Fraccions Cabri-Geometre Dpaint. Simetries
	Coneixement del medi social	Pc Globe Win-geo (Catalunya, Europa, Espanya i món) Cd-roms. Atles
	Coneixement del medi natural	Aparell locomotor El cos humà Com funcionen les coses
	Anglès	Contes interactius Clic. Activitats d'anglès
	Plàstica	Dpaint i Gallery

Per millorar l'equipament volem iniciar gestions per aconseguir que les institucions ens subvencionin els costos d'ampliació de la xarxa cap a les aules on hi ha ordinadors. Pensem que aquest és un bon camí per treure el màxim rendiment del maquinari que tenim. Per part nostra continuarem, amb l'ajut de les famílies, cercant més i més recursos, per ampliar l'equipament i per preveure la substitució del maquinari més antic.

L'escola anirà creixent en nombre d'alumnes i d'aules durant els propers quatre cursos; això provocarà modificacions estructurals que caldrà anar tractant a mesura que es presentin.
Com a equip, continuarem treballant amb un cert esperit d'investigació que ens permeti no tenir por de provar noves experiències, amb una bona dosi d'il·lusió que fa més agradable la nostra feina.

Fotografies: Oriol Costa

Els passadissos de l'escola són un bon lloc per informar

L'escola de la societat de la informació, un nou repte de futur

IES M J. Serrat i Bonastre

Reflexions del professorat d'un institut de secundària quan se'ls ha preguntat com ha de ser l'escola de la societat de la informació

La informàtica, les tecnologies de la informació han de ser presents a l'escola com un mitjà d'aprenentatge i com una eina més de treball per reforçar la construcció del pensament de l'alumnat i la vida escolar del centre.

La societat de la informació s'està implementant dins el cos social del nostre país amb una rapidesa inusual davant la qual és difícil reaccionar amb la celeritat que a tots ens agradaria. Hem de ser conscients, també, de la dificultat d'adquirir els nous aparells tecnològics d'imatge, so i informàtica que surten constantment al mercat i que no et permeten mai «estar al dia». No cal vincular l'escola a les exigències constants de la societat de la informació i a la tecnologia que aquesta necessita, tant pel que fa als nous programes i versions, com pel que fa al maquinari o al popular Internet. L'escola ha d'assumir els tres principis bàsics següents:

- Les tecnologies de la informació són un estímul per a l'alumnat de secundària, que cal aprofitar.

- La utilització d'aquestes tecnologies permet ajudar a solucionar dificultats en els aprenentatges i afavorir-ne de nous i obre un ventall de possibilitats de comunicació escolar inimaginables.

- Un dels drets bàsics de l'alumnat, avui dia, és el de ser introduïts i entrenats en la utilització del llenguatge tecnològic de la informàtica i de la imatge.

El llenguatge, element clau de l'aprenentatge

La facilitat de comunicació que permeten les eines tecnològiques actuals exigeix cada vegada més un domini del llenguatge, en especial del llenguatge escrit. La construcció del pensament, de la capacitat de relacionar, d'estructurar, de seleccionar, de prioritzar, d'ordenar, de dimensionar... és encara un dels objectius d'aprenentatge dels centres de secundària. Des d'aquesta perspectiva ens continuem plantejant la importància de la utilització de la parla, del diàleg, de la conversa, del debat, de la discussió... com a elements bàsics de l'aprenentatge i de la construcció de la personalitat. No és nou ni és actual, però la utilització a l'escola de cintes auditives de magnetòfon, de la ràdio creada pels mateixos alumnes amb l'exigència i el rigor d'una preparació a l'aula, continuen essent elements dinamitzadors de la vida escolar per aprendre a escoltar. La revista escolar elaborada pels alumnes n'és un altre exemple. L'escola a la societat de la informació ha de perseverar en la idea de l'escola del diàleg i la convivència.

No cal vincular l'escola a les exigències constants de la societat de la informació i a la tecnologia que aquesta necessita, tant pel que fa als nous programes i versions, com pel que fa al maquinari o el popular Internet

L'organització del currículum

El coneixement i la utilització de la tecnologia de la informació és un objectiu present en la majoria de crèdits del currículum de l'Institut. De fet, l'escola disposa de quatre aules d'informàtica i d'una infraestructura d'aparells de vídeo que permeten ser utilitzades per torns, però també amb assiduïtat. Pel que fa a l'organització del currículum, amb l'aplicació de la LOGSE se'ns dóna com a eina de treball a l'aula els crèdits comuns, els variables i els de síntesi que ens permeten aprofundir en aquesta línia. Per posar un exemple concret, cal dir que els primers crèdits optatius a triar per l'alumnat en el primer cicle, sempre són d'utilització de la informàtica, bé d'introducció o bé d'aprofundiment. A la majoria de crèdits que en diem de reforç, és a dir d'aprofundiment de continguts bàsics d'àrea, treballem amb programes informàtics que permeten fer més àgil la dinàmica d'aprenentatge.

Pel que fa al segon cicle, la utilització de la mecànica elemental d'utilització de programes informàtics s'aprofundeix amb programes ja més complexos. Per exemple, en el crèdit de premsa, en el qual s'elabora un petit full informatiu dissenyat i maquetat amb el programa Page-maker; o en el de disseny de la construcció amb el programa CAD; o en el de dibuix amb el D-paint; o en el mateix de robòtica, per posar els exemples més tangibles. I no cal esmentar el suport audiovisual de totes les àrees curriculars. Els mateixos crèdits de síntesi s'elaboren, com a mínim, amb un tractament de textos.

Treballar amb informació

El segon aspecte que voldríem considerar és l'aprenentatge de la utilització de la informació, en uns moments en què l'excés d'informació pot negar la possibilitat d'accedir a la més elemental i bàsica. És fàcil imaginar-se, perquè a tots ens ha passat en algun moment de la vida, que l'abundància de documentació no permet fer una anàlisi elemental. Dit d'una altra manera, «els arbres no ens han deixat veure el bosc». Cal partir encara de documentació pautada, especialment al primer cicle, per anar ampliant les fonts i els mitjants progressivament. És per aquest motiu que en els crèdits comuns el punt de partida, ara per ara, el mantenim amb llibre de text, que es va complementant amb altra informació. Pel que

L'escola a la societat de la informació ha de perseverar en la idea de l'escola del diàleg i la convivència

fa als crèdits variables i en funció d'aquests, és l'alumnat qui s'elabora, a partir de la recerca pautada a l'aula, el corresponent material de treball. I el resultat d'aquesta organització es troba en els crèdits de síntesi, en què és el mateix alumnat qui va elaborant, sobre el tema triat, el discurs a partir de la selecció, la priorització i l'ordenació de la informació. Fent un ràpid recompte del material utilitzat, sense voler-ne menystenir cap, treballem a les aules amb:

- Material d'ús individual: llibre de text, material complementari, premsa, revistes especialitzades, etc.; tractament de textos sobre Windows, programes de dibuix i disseny, etc.

- Material d'ús col·lectiu: biblioteca d'aula, de centre i de barri; material audiviosual: vídeos didàctics, pel·lícules, reportatges, diapositives; programes informàtics educatius, programes informàtics professionals, Internet, etc.

Aquesta llista queda incompleta, si no esmentem com a font d'informació les sortides organitzades per l'Institut al llarg de tots els anys d'escolaritat.

Caldria comentar molt breument, malgrat que l'obvietat podria estalviar-nos-ho, les dificultats pròpies que tot centre té per aconseguir la infraestructura necessària per aconseguir maquinari i la connexió a Internet de les aules. El nostre somni, que el setembre proper serà realitat, és aconseguir una aula amb tots els ordinadors connectats a Internet; això sí, a partir d'una sola línia telefònica. La contenció de la concessió de línies telefòniques a les escoles és, encara ara, un fet.

Ja per acabar

Finalment, cal apuntar que probablement és històric el repte que tenim els ensenyants en aquest final de mil·leni. La societat evoluciona a una velocitat sorprenent per a nosaltres mateixos, la tecnologia revoluciona els costums, el món del treball, el de l'economia, etc. I encara que no puguem analitzar del tot la dimensió educativa d'aquests fenòmens, el fet és que ens hi trobem immersos. No és un repte tan sols per al professorat, sinó també per a tots els i les adolescents. És el repte de viure a les acaballes del segle xx!

Navegant amb educació

Comencem en aquest número una sèrie de ressenyes que volen ser un passeig per les millors webs educatives de la xarxa

Arrakis: la plana més educativa
http:// www.arrakis.es/navegar/educacion.html
Col·lecció específica d'enllaços amb el món educatiu a la xarxa. Organitzada per àrees de coneixement (ciències, lletres).

Ika-cuentos: la web més entretinguda per als més petits
http://www.ika.com/cuentos
Web en castellà que posa a disposició dels infants tot un seguit de contes infantils. Es poden votar els millors contes. Accés, a través d'Arrakis.

Global school net foundation: participar dins la xarxa
http://www.gsn.org/
Web en anglès en què diverses escoles d'arreu del món participen amb diferents pàgines relacionades amb els fets, llocs o realitats de la seva comunitat dels quals se senten orgullosos.

Instituto de calidad y evaluación (MEC): la web del Ministeri
http://www.ince.mec.es/
Web del Ministeri de d'Educació i Cultura amb informació sobre les avaluacions del sistema educatiu, així com un resum de publicacions i la possibilitat de subscriure's a la revista de l'INCE.

Education World: l'educació a Amèrica del Nord
http://www.education-world.com/
Web nord-americana dedicada al món de l'educació amb diversos temes d'interès, bàsicament dels EUA, com la violència a les aules o els problemes dels nois superdotats.

Junta de Andalucía. Consejería de Educación y Ciencia: Andalusia i educació
http://www.cec.caan.es/
Web institucional amb continguts informatius relacionats amb l'educació que ofereix la possibilitat de aportar reflexions i comentaris per part dels internautes.

L'educació i la societat de la informació

Arcadi Espada

Arcadi Espada és periodista i treballa al diari *El País*. Va començar l'ofici fa vint anys i ha escrit en diaris com *Mundo Diario*, *El Noticiero Universal*, *Diari de Barcelona* i *La Vanguardia*. Des de 1993, és professor de periodisme a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Des de la seva faceta de coneixedor de la premsa i com a comunicador, BARCELONA EDUCACIÓ ha volgut compartir les seves reflexions sobre la societat de la informació.

Com serà aquesta societat de la informació que ara se'ns dibuixa?

La societat de la informació, malgrat que es pensa el contrari, no és nova. Els conceptes de *societat* i d'*informació* són indestriables. El jo social és inseparable de la circulació de la informació. Dir que se'ns dibuixa una nova societat és inexacte. El que realment és nou és el fet que ens arriba la informació de punts molt llunyans tant pel que fa a l'emissor, com al receptor. Ens arriba informació de països que no tenen res a veure amb nosaltres aparentment, que pertanyen a estructures culturals molt diverses, i tot plegat a una velocitat tan gran que es pot qualificar d'immediata. La veritable novetat és aquesta possibilitat d'accedir a coneixements llunyans immediatament. El segle passat, aquest transvasament d'informació no tan sols no es tenia, sinó que era inimaginable. El que et proporciona Internet és aquesta il·lusió que tens tot el món al teu abast.

Però per moltes generacions, com la dels nostres pares, mares o avis, aquest fenomen sí que es viu com una revolució; no ho creus?

Probablement és menys revolució del que socialment sembla. Els nostres progenitors, tots van conèixer el telèfon i el telègraf. En el seu temps, sí que aquests invents van ser revolucionaris, malgrat que, mirat des del nostre punt de vista, no permetien passar fotografies ni arxius de gran embalum d'informació. Potser va ser més revolucionari la invenció del telèfon que no l'actual Internet!

Informació, democràcia i educació. ¿Serà cada dia més evident la distància entre els diferents sectors socials, o bé l'accessibilitat a la informació afavorirà la igualtat de drets?

La informació no té res a veure amb la democràcia. La democràcia té a veure amb l'exercici dels drets fonamentals per part dels

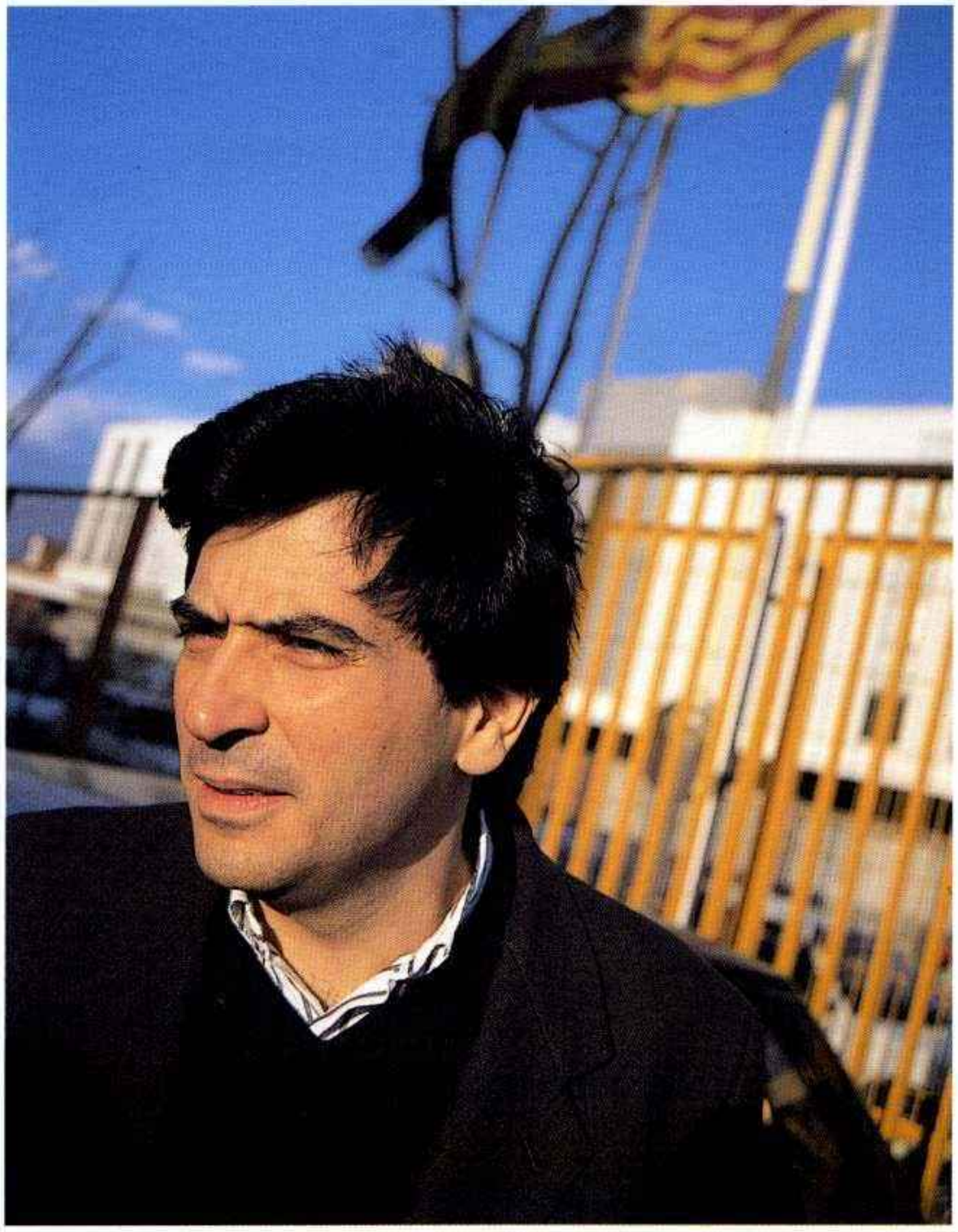

Fotografia: Oriol Costa

individus lliures. I un dels drets elementals és el dret a la informació. Però l'exercici del dret a la informació no vol dir que tots els individus tinguin la mateixa informació. La democràcia no assegura la igualtat, ans al contrari: la democràcia conviu amb la desigualtat i, per tant, és fàcil pensar que amb una mercaderia tan important i tan sensible com és la informació hi hagi desigualtat i continui havent-n'hi. La desigualtat fonamental és la que està separant les persones que saben seleccionar entre la gran magnitud d'informació que tenim a l'abast i les que no en saben. El repte és saber buscar i seleccionar tot destriant els camins adequats. Si ho pensem bé, aquest fet no és res més que la reproducció, en termes molt clàssics, del que representa el coneixement i la intel·ligència. És fàcil pensar que en un futur no gaire llunyà a totes les cases hi haurà Internet exactament igual com ara hi ha telèfon.

Sí, però en aquesta societat on tothom pot estar potencialment informat, qui no conegui els camins per accedir a la informació, tal com deies abans, podrà guanyar-se la vida?

Jo no comparteixo la visió apocalíptica dels canvis que pot suposar la utlització social d'una eina com la informàtica i Internet. Quan es van utilitzar les primeres màquines en el camp, també es deuria plantejar que qui no hi pogués accedir, molt probablement no sobreviuria. I el resultat és que el camp s'ha industrialitzat. La història de la humanitat no és res més que això, dotar-se d'una sèrie d'aparells ortopèdics que li facilitin la vida. Un d'aquests aparells fonamentals és l'ordinador. L'ordinador és una ortopèdia tremenda!... Però bé podria comparar-se amb

La democràcia no assegura la igualtat; és fàcil pensar que amb una mercaderia tan important i tan sensible com és la informació hi hagi desigualtat

una bicicleta. Òscar Tusquets, en un dels seus assatjos, comentava l'aldarull que havia creat que el jugador d'escacs Kasparov hagués estat vençut per l'ordinador. La màquina ha guanyat l'home! No cal fer una lectura apocalíptica! Fem la comparança d'una persona caminant i una altra amb bicicleta. Quina va més de pressa? Fa riure, oi? Doncs és exactament el mateix. La humanitat amb ordinador és més poderosa que sense. És normal, no? Normalíssim!! No entenc per què la gent se sorprèn tantíssim. I, lògicament, les elits accedeixen a l'ús dels nous invents abans que la majoria de la població. A començament de segle, hi havia només una minoria que gaudia dels avantatges del telèfon. La vida és així.

Comunicació i informació, són dos mots complementaris o incompatibles?

Són diferències retòriques. Pots comunicar-te sense informar. Si marques un número de telèfon i l'altre comunica, tenim una comunicació, hem rebut un missatge; molt petit, això sí. Si després aconsegueixes parlar amb la persona i li preguntes com li va la vida i ella et respon, el grau d'informació serà més gran. És una discussió retòrica, perquè allà on hi ha comunicació sempre hi ha informació, per minsa que sigui!

Parlem dels professionals que es dediquen a l'educació. Com han d'integrar aquesta rapidesa d'accés a la informació?

No cal parlar dels professionals de l'educació, sinó de qualsevol persona que, seguint l'analogia del telèfon, vulgui accedir a la informació i, per tant, necessiti saber utilitzar una base de dades, llegir un cd-rom i connectar-se a Internet. A ningú no se li va ocórrer, per poder parlar per telèfon, aprendre com funcionava l'aparell i la descodificació de la veu. La tecnologia ha de quedar per als tècnics! No ens cal perdre el temps aprenent la tecnologia informàtica. A més, cal dir que els secrets informàtics són molt senzills! A partir del moment en què Internet es massifiqui, el seu ús cada cop serà més fàcil. Cal perdre la por a la tecnologia i les eines informàtiques. No cal entendre com funciona per ser-ne usuaris.

Sí, però no totes les famílies tenen ordinador ni totes les escoles estan ben dotades!

Sí, és clar... però aquest és un problema social. Si no hi ha ordinadors a totes les escoles és perquè políticament no s'ha pres la decisió, com s'ha fet a la Gran Bretanya amb Tony Blair, d'incorporar la informàtica a les aules. El que sí que m'atreveixo a dir és que la informàtica canviarà radicalment el concepte d'aprenentatge! Quan jo estudiava, feia treballs. Fer un treball volia dir consultar llibres i enciclopèdies sobre un tema, per elaborar-ne un discurs propi reorganitzant la informació. Avui en dia ja no es pot fer així. Si ens connectem a Internet i busquem, per exemple, la referència de García Lorca, trobarem, no cent seixanta treballs, sinó setze

mil treballs sobre aquest literat! A un estudiant, se li pot demanar que s'enfronti amb setze mil estudis sobre Lorca per elaborar el seu propi discurs?... La noció de deures a casa... tot, tot canviarà.

El concepte d'aprenentatge, deies, serà diferent?

En la mesura que qualsevol persona sàpiga que té a casa una eina que la fa accedir a les fonts del saber des de ben petit... aquest fet és un canvi de mentalitat sobre la concepció del saber que ens trastorna!

En aquest context, llegir i escriure, parlar i escoltar... on queden?

És la base, és el que s'ha d'aprendre a les escoles. I, en conseqüència, canvia radicalment el concepte. Probablement avui ja no cal anar als museus amb l'escola. Des d'Internet accedeixes a tots els museus i a totes les obres d'art, per posar un exemple. Aleshores, quin sentit té avui en dia anar als museus? Discutim-ho amb els pedagogs! Que ningú no em digui aquella ximpleria de l'obra original i de la reproducció...

Si no hi ha ordinadors a totes les escoles és perquè políticament no s'ha pres la decisió d'incorporar la informàtica a les aules

Què els diries als que fan el símil de la diferència que hi ha entre escoltar un concert en directe o bé un enregistrament a casa?

És el mateix d'abans. La tecnologia i els nous mitjans de comunicació ens han de fer replantejar moltes coses, i algunes tan petites o potser tan grans com portar l'alumnat als museus. Ho dic amb plena consciència del que dic i, si cal, amb l'ànim de provocar. Quan jo era petit m'avorria als museus, i ara que sóc gran, les nenes i els nens em molesten enormement als museus! O sigui, hi ha alguna cosa que no va aquí; comprens? Generacions i generacions d'educadors han portat als i les estudiants als museus perquè això era políticament correcte. I, gràcies a Déu, ara tenim la possibilitat d'accedir als museus des d'Internet.

Com a cronista i usuari d'aquestes eines, què creus que poden aportar a l'escola i a l'aprenentatge?

Llegir, escriure, obrir els ulls, aprendre a mirar la realitat amb ulls crítics, no depèn de la infomació ni de la tecnologia. La humanitat, quan estava pendent del temps i observava el cel, podia preveure la meteorologia i adaptar-la a les seves necessitats de conreu. Havia desenvolupat una capacitat d'anàlisi i, fins i tot, una capacitat crítica que pot ser comparable a la d'un bioquímic que està a punt de descobrir el funcionament de l'ADN, per posar un exemple provocador... Ara bé, fer escriure, aconseguir fer entendre el món als qui el tenen al davant, és l'ofici dels pedagogs. I aquesta realitat probablement no canviarà. No crec que arribi el dia en què les màquines facin la feina d'elaborar el pensament crític; però si arribés el moment, jo hi estaria molt a favor. Seria fantàstic! Ens estalviaríem molts problemes! Els i les mestres, encara ara necessiten ser persones que practiquin l'honradesa moral, intel·lectual, i que facin mirar el món als infants o adolescents que tenen al seu càrrec. Francis Bacon, quan se li va preguntar quin consell donaria als escriptors –que és com dir: «quin consell donaria vostè a tothom?»–, va contestar que contemplessin el món... I això encara ara continua essent així!

Sorprèn que es parli d'honestedat i honradesa en un moment en què els mitjans de comunicació busquen l'increment a tot preu dels índexs d'audiència, la rapidesa de la informació no sempre verificada... Més aviat la imatge d'allò a què un s'assembla malgrat que no se n'és, preval a la nostra societat, no?

No té res a veure, una cosa és la informació que hi ha circulant pel món, i una altra és la necessitat de ser honrats. La major part de la gent som honrats. Majoritàriament, preval el respecte entre les persones, combatem els comportaments amorals! Una altra cosa és que sempre... feta la llei, feta la trampa! Amb l'aparició de noves professions apareixen nous estafadors, i quan surten noves lleis, evidentment surten també noves trampes. Es el procés dialèctic de la vida! Normal, cap problema!

Potser ens serà més fàcil resoldre els conflictes entre les persones i entre els pobles?

Sembla paradoxal que jo ho digui, però sí que crec que els conflictes provocats pels nacionalismes desapareixeran. La possiblitat de comunicació de les persones amb realitats allunyades en quilòmetres i en obstacles morals, tendirà a fer desaparèixer els conflictes nacionals. Vivim en un segle caracteritzat encara per la barbàrie nacionalista com hem vist a Iugoslàvia, a Irlanda o al País Basc. Aquests conflictes a mi em fan pensar que estem vivint el cant del cigne pel que fa als nacionalismes. La disse-

minació de la informació ha de contribuir a l'alliberament d'aquests tipus de conflictes.

N'apareixeran de nous?

La proliferació informativa segur, ben segur, ens generarà nous conflictes que ara no som capaços ni d'imaginar. És com un altre tema que em preocupa. Estic convençut que la humanitat algun dia vencerà la mort i s'haurà de plantejar què passarà aleshores... Cada acció presenta una reacció. Amb això vull transmetre una manera de pensar amb optimisme. La humanitat ha tingut i tindrà moltes oportunitats de llançar-se al buit i d'anar endavant. La història ens demostra que anem endavant.

Què passarà amb els idiomes? I amb el català?

Els idiomes estan cridats a desaparèixer, i el català serà un dels primers. Nosaltres viurem i morirem en català. Que no pateixin els nacionalistes. Nosaltres no ho veurem; però, tard o d'hora, les llengües minoritàries desapareixeran; serà així.

Guanyarà l'anglès?

No sé si l'anglès, el xinès, l'àrab o qualsevol altre. Tot depèn de la col·lectivitat que guanyi. Darrere les paraules no hi ha res més que poder. Si l'anglès és una llengua potent és perquè hi ha una civilització al darrere que és molt potent. La llengua respon al poder econòmic o al poder demogràfic. L'espanyol és una llengua molt important, no per la importància cultural, sinó perquè demogràficament és una llengua parlada per molts milions d'habitants. Si el castellà està penetrant al cor de l'imperi, com és el cas a Nova York, vol dir que la demografia té un gran pes.

Fins ara, sempre que l'educació surt als mitjans de comunicació és per temes poc afortunats: hi ha rates en una escola, algun professor s'escapa amb un alumne o alumna, brots de violència a les aules...

Això ja s'ha acabat. El segment educatiu de la informació cada vegada puja més en els diaris, però tampoc no cal enganyar-se; si surt quelcom negatiu, és que alguna cosa hi ha, i a la premsa sempre surt, sortosament, allò que no funciona. No és notícia allò que va bé!

Dèiem que hi havia un major interès social per l'educació!

És que hi és, i en el moment en què es detecta que alguna cosa no va, és quan surt a la premsa. Si no hi hagués interès, no sortiria! Jo sóc també professor universitari i tinc alumnes de procedència social i cultural molt diversa. Doncs bé, detecto molts dèficits d'aspectes elementals. En primer lloc, és necessari que l'alumnat sàpiga expressar-se, perquè saber expressar-se vol dir saber pensar. Els alumnes universitaris, en un percentatge considerable, avui no se saben expressar. No cal menysprear, com fan molts polítics, aquest informe de l'Instituto Nacional de Calidad y Evaluación que ens diu que l'ensenyament va malament. La humanitat avança malgrat les dificultats, i de dificultats sempre n'hi ha i n'hi haurà. Ara, en l'educació alguna cosa passa. Són els experts els qui n'han de fer l'anàlisi. El ministre francès d'Educació diu que en francès de l'*aigua* se'n diu *eau*, mentre que en llatí es diu *aqua*, en català *aigua*, en castellà *agua*, etc. El francès té, en canvi, derivats d'aquest llatí, com per exemple *aquatique*. Els estudiants francesos entenen ràpidament aquest transvasament perquè hi ha referents culturals que els permeten fer aquest salt. Ara bé, si parlem de l'alumnat magribí, aquest salt ja no és tan fàcil. La societat ha de decidir políticament si cal dedicar quinze minuts de la classe per donar referents culturals bàsics, magrat que el 80% d'alumnat, en ser francès, ja els posseeix. Els temes socials ara són complexos.

No ens cal anar a França; a Ciutat Vella hi ha escoles que a la classe tenen fins a 17 ètnies diferents!

Aquest és el repte, però la veritat és que nosaltres necessitem gent per fer feines poc qualificades. Deixem-nos de retòriques sobre el fracàs escolar i la immigració. Necessitem la immigració!

I llavors què hem de fer a l'escola?

Dedicar quinze minuts a explicar *eau*, *aqua*, etc., evidentment. S'han obert les fronteres, i han arribat onades d'immigració. Aquesta és la qüestió actual.

Quins recursos educatius seran necessaris?

Encara hi ha qui s'entesta a fer biblioteques, com si fóssim nou-centistes. Les biblioteques amb llibres certament ja no calen. Hem de demanar línies telefòniques i préstecs interbiblioteques. Per sort, el ruralisme ja s'ha acabat. Ara ja hi ha qui pot viure al Montseny i treballar en un diari com aquest. Aquest és l'avantatge de viure en aquest final de segle: tot és més fàcil, més accessible i per a més gent!

QUÈ es FA a la CIU TAT

Marxa contra el treball infantil

El proper 1 de juny, més de 2.500 organitzacions humanitàries, de 97 països, culminaran a Ginebra una Marxa Mundial contra l'Explotació Laboral de la Infància; la qual, abans, arribarà a Barcelona, el 15 de maig, després de passar per diverses ciutats d'Espanya i recórrer mig món, des de les Filipines i els països asiàtics fins a Anglaterra, Sud-àfrica, Kenya i el Marroc, passant pel Brasil, Mèxic i els Estats Units.

A Espanya, la marxa està organitzada per l'ONG Intermón, i hi participen Educació sense Fronteres, Fundació Cear, Fundació Pau i Solidaritat - CCOO, Meniños - Fundació per la Infància, Setem i Solidaritat Internacional. El motiu de la Marxa és denunciar les nefastes situacions vitals en què es troben molts infants d'arreu del món. Dades com que l'explotació infantil va lligada estretament a la prostitució als països asiàtics, que a Iberoamèrica treballa una quarta part de la població infantil, o que a les pedreres de l'Índia 25 de cada 100 treballadors són infants, conviden a reflexionar profundament sobre aquest greu problema.

L'objectiu final de la Marxa és arribar a Ginebra per ser rebuda pels representants de l'Organització Internacional del Treball (OIT), coincidint amb les reunions per firmar un nou tractat internacional contra l'explotació infantil.

III Congrés Interescolar: Barcelona Identitats

El passat 4 de març, al Mercat de les Flors, prop de set-cents nois i noies de primària i secundària van assistir a la inauguració del III Congrés Interescolar: Barcelona Identitats.

L'acte, que va ser conduït pels alumnes del Consell Escolar del Districte de l'Eixample, va comptar amb la intervenció d'Eulàlia Vintró, presidenta de l'Institut d'Educació.

Patrícia Cantarell, membre de l'organització espanyola de la Marxa Mundial contra l'Explotació Laboral de la Infància, va llegir el conte «El dia que Rajeev va anar amb tren», que relata la situació dels infants teixedors de catifes a l'Índia, i va explicar els objectius i el funcionament de la Marxa, que arribarà a Barcelona el proper 15 de maig, dia en què se celebrarà la jornada final del Congrés.

En el marc del mateix Congrés, el passat 24 de març, va tenir lloc l'acte de lliurament dels ajuts econòmics (valorats en 5.703.700 ptes.) destinats a contribuir a la realització de 32 projectes d'innovació educativa a les escoles en relació amb les matèries que regeixen el projecte Barcelona Identitats.

Les escoles premiades van ser les següents:
– Àmbit de coeducació:
IES Josep Pla, PTT Nou Barris, SES M Bosc de Montjuïc, CM Pont del Dragó, CEIP M Patronat Domènech, IES Príncep de Viana, CEIP Orlandai, IES Eugeni d'Ors, IB Montserrat i CEIP Cervantes.
– Àmbit de drets humans:
CEIP Baró de Viver, Centre Educatiu Projecte i CEIP M Turó Blau.
– Àmbit de salut i esports:
Institució Gurú, IES Bisbe Berenguer, IES Doctor Puigvert, CEIP Turó Blau, Patronat Domènech i Bosc de Montjuïc, CEIP Dovella, CEIP El Sagrer i EB M L'Arboç.
– Àmbit de medi ambient:
EB M Albí, SES M Juan de la Cierva, CEIP Eduard Marquina, IES Gal·la Placídia, Escola Sadako, EB M Chavorrillos, ETP Joan Pelegrí i CEYR.
– Diversos àmbits:
CEIP Octavio Paz i SES M Juan de la Cierva.

Jornades per al professorat especialitzat en educació física

Aquest curs 1997-1998 es caracteritza per la celebració de diversos esdeveniments relacionats amb l'educació física i l'esport a la nostra ciutat, com ara el Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar i la III Audiència Pública per als nois i noies de la ciutat de Barcelona. Les dues propostes pretenen iniciar un procés de debat i reflexió ciutadana per tal de millorar la situació de l'educació física i de l'esport en el nostre entorn.

Un any més, les jornades s'estructuren mitjançant seminaris pràctics que intenten reflectir els diversos blocs de l'àrea d'educació física i algun tema transversal en el qual el cos i el moviment tenen una gran rellevància. Es pretén facilitar l'anàlisi sobre els aspectes didàctics propis de la matèria i proporcionar recursos variats i innovadors.

Districtes i matriculació

Dins de la tasca de col·laboració en el procés que va engegar l'Ajuntament de Barcelona per informar els ciutadans i ciutadanes sobre la campanya de matriculació per al curs 1998-1999, els districtes de Sant Martí i Sant Andreu van organitzar dues exposicions a les seves seus respectives, en les quals, a banda d'informar als visitants sobre l'oferta del districte, es va aprofitar per dignificar la imatge de l'escola pública.

Els centres educatius van aportar un díptic en el qual resumien les característiques de cadascun. La realització del díptic per part de cada centre va representar un treball de reflexió a les escoles, pel fet que van haver de resumir els aspectes característics de la seva oferta educativa.

Les famílies han rebut una informació molt completa sobre els drets i els deures que tenen per escollir l'ensenyament públic per als seus fills i filles, i, a més, amb la inauguració de l'exposició s'ha aconseguit crear un espai de trobada entre els diversos centres dels districtes on parlar i comentar les precupacions i les il·lusions de tot el col·lectiu implicat, de fet, en el mateix projecte.

La relació entre l'escola i el territori: bases per al Projecte Educatiu de la ciutat de Barcelona

Aquest estudi l'està realitzant l'Equip de Recerca d'Anàlisi Política de l'ICE de la UAB, que dirigeix el Dr. Joan Subirats.

Els objectius d'aquest treball s'han fixat a partir de la hipòtesi que la relació entre l'escola i el territori, d'una banda, i el nivell d'adequació de l'oferta escolar a les demandes educatives del ciutadà, de l'altra, són dos indicadors de la capacitat d'obertura de l'escola per projectar-se envers el futur. El treball vol aprofundir en el coneixement de les relacions reals i potencials de l'escola i el seu entorn basant-se en una concepció globalitzada del que és l'educació.

El treball s'ha basat en dos estudis aplicats a les escoles d'Horta-Guinardó (districte que, per les seves característiques econòmiques i socials, és com una petita Barcelona): un de quantitatiu per copsar l'estat general de la relació existent entre les escoles i el territori, i un altre de qualitatiu per conèixer i analitzar experiències significatives en el procés d'obertura. Partint d'aquests dos estudis, actualment es fa el procés d'elaboració de les conclusions de la relació existent entre escola i territori pel que fa a la diagnosi de la situació actual, a les tendències de canvi, a les propostes de millora i al model a seguir sobre ciutat, comunitat i escola.

«Barcelona, bona nit»

La nit és un tema que ocupa i preocupa el jovent. Als i les joves els agrada sortir a la nit; probablement, és el principal espai de llibertat que tenen.

D'altra banda, totes les grans capitals europees permeten una intensa vida social i cultural durant la nit.

L'Ajuntament de Barcelona és sensible a l'augment de l'activitat nocturna de la ciutat i ens proposem tirar endavant un seguit d'activitats i propostes per gaudir de la nit amb les condicions més òptimes. I, al mateix temps, ordenar els aspectes més cívics d'ús i abús de la nit. A aquest programa l'anomenem «Barcelona, bona nit».

El primer objectiu que ens proposem aconseguir és l'ampliació i la diversificació de les possibilitats de fer activitats durant la nit. Això es concreta en l'obertura de dotze sales d'estudi, de l'11 de maig al 27 de juny, de dilluns a dijous de 21.30 a 00.30 hores, per a joves estudiants d'ESO, especialment per als de 15 a 18 anys.

Ciutat Vella: Pati Llimona, Regomir, 3. Tel.: 93 268 47 00
Eixample: Casa Elizalde, València, 302. Tel.: 93 487 80 92 i 93 488 05 90
Sants: Casa del Mig, Miquel Bleach, 32, baixos. Tel: 93 432 03 12
Les Corts: Centre Cultural, Masferrer, 33-35. Tel.: 93 291 64 62
Sàrria: Institut Montserrat, Copèrnic, 84. Tel.: 93 200 49 13
Gràcia: Centre cívic La Sedeta, Sicília, 321. Tel.: 93 459 12 28
Horta-Guinardó: Consell de la Joventut, pl. Eivissa, 17, pral. 1a. Tel.: 93 429 14 42
Nou Barris: Centre cívic Can Basté, pg. Fabra i Puig, 274. Tel.: 93 420 66 51
Nou Barris: Centre cívic Zona Nord, av. Rasos de Peguera, 25. Tel.: 93 359 25 24
Sant Andreu: Centre cívic Trinitat Vella, Foradada, 36. Tel.: 93 345 70 16
Sant Andreu: Centre cívic La Sagrera, Martí i Molins, 29. Tel.: 93 351 17 02
Sant Martí: Centre cívic Sant Martí, Selva de Mar, 215. Tel.: 93 308 97 93

Concerts de Sant Jordi

Els concerts de Sant Jordi de l'escola bressol tenen lloc al Saló de Cent de l'Ajuntament el mes d'abril. Aquests concerts tenen la funció de suplir la carència a l'escola bressol de formació musical. En una edat en què els infants tenen una capacitat auditiva de primer ordre, aquesta és desaprofitada pel fet de no existir especialistes en música dins les aules.

Enguany, hi participen 250 infants de diverses escoles de Barcelona a cada concert, els quals s'enregistren per al programa «Pentagrama» de Catalunya Música corresponent al mateix dia de Sant Jordi.

En la conducció dels concerts, s'estrena la col·laboració del titellaire Santi Arnal, que fa de mediador entre els infants i els músics. Algunes de les cançons que es canten, acompanyades pels integrants del grup Experimental Barcelona Percussió, són les clàssiques «En Jan petit», «La lluna, la pruna», «Els tres tambors» i «Sol, solet».

Cantar i conviure

L'activitat «Cantar i conviure» neix amb l'objectiu de promoure i millorar l'educació musical d'una manera profunda. Alhora, cada any les propostes de l'activitat van englobades en una temàtica determinada que incideix en el treball i la reflexió sobre els valors per assolir una educació democràtica. Enguany, paral·lelament a tota la feina pròpiament musical, s'ha treballat el tema de la contaminació acústica. És per això que el títol de la cantata que es farà aquest curs és «Una ciutat sense sorolls».

Aquesta activitat està adreçada a l'alumnat de segon i tercer cicle de primària i culminarà, el proper mes de juny, amb la realització de la cantata, al Museu d'Art de Catalunya, en la qual participaran més de 4.000 alumnes dels centres escolars de Barcelona.

Els concerts finals es faran els dies 2, 3, 4 i 5 de juny al Museu Nacional d'Art de Catalunya. I la retransmissió radiofònica, l'11 de juny de 18 a 19 h, i el 13 de juny de 10 a 11 h al programa «Pentagrama» de Catalunya Música (101.5 FM).

Òpera a secundària

La present activitat musical de portar l'òpera a secundària respon a un programa pilot organitzat per l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB), l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona i el Gran Teatre del Liceu, amb 16 escoles de Barcelona. L'objectiu va més enllà de possibilitar que l'òpera entri a les aules, ja que procura formar la gent que fa música a les escoles.

L'activitat, que consta d'una preparació prèvia amb el professorat i del mateix professorat amb els alumnes, culmina els dies 7, 8 i 9 de maig al Mercat de les Flors. Durant aquests tres dies, és representada per més de sis-cents infants l'òpera *Brundibar*, del compositor txec Hans Krasa, en la seva traducció al català.

La majoria dels sis-cents alumnes de secundària canten als grans cors de l'òpera, i els solistes i els petits cors s'han seleccionat entre nens i nenes de les diverses escoles de música de Barcelona. La funció la condueix el director de l'orquestra Barcelona 216, que hi posa la música, Ernest Martínez Izquierdo.

Amb l'objectiu de dimensionar socialment i culturalment la feina voluntària de les escoles i els alumnes implicats, a l'acte dels dies 7 i 8 faran de públic altres alumnes de centres escolars barcelonins, i l'acte del dia 9 serà obert al públic en general. I, a més, es gravarà l'òpera per difondre-la per l'emissora de ràdio Catalunya Música.

Barcelona Solidària

En el marc d'aquest programa, l'Institut d'Educació està portant a terme diversos projectes per a la cooperació al desenvolupament i l'ajut humanitari internacional relacionats amb l'educació. Així, s'està treballant, a Colòmbia, en la recuperació i resignificació de pràctiques quotidianes a la llar i al carrer de nens i nenes del districte de Aguablanca; a Barcelona, en l'anàlisi de la concentració de minories ètniques a les escoles públiques de Ciutat Vella; a El Salvador, en el pla de formació permanent de l'INFORP-UES; a Xile i l'Uruguai en la capacitació i inserció professional del jovent; a Cuba, en el desenvolupament i el perfeccionament de l'educació a través de l'avaluació i la formació; a Nicaragua, en l'Escola de Disseny de la Universitat Politècnica de la mateixa ciutat; i a Mèxic, en l'atenció a la diversitat en diverses escoles de Chiapas.

La despesa municipal adreçada a l'ensenyament públic de la ciutat

L'Ajuntament de Barcelona en l'àmbit de l'educació té un tema prioritari en què s'ha optat per aprofitar l'oportunitat de l'aplicació de la Reforma educativa per estimular l'ampliació i la millora de l'oferta pública. Es treballa, bàsicament, en aquestes tres línies d'actuació:

1. Com a conseqüència d'una important tasca històrica de substitució, i mentre no s'unifiquin en una mateixa xarxa pública amb els centres de la Generalitat, tot reforçant-la, *es gestionen directament 70 centres municipals* de tots els nivells educatius, amb un total d'uns 10.000 alumnes. Va des de les escoles bressol a l'Escola Massana i el Conservatori Superior de Música, passant pels centres d'ensenyament obligatori, dels nous batxillerats i cicles formatius de formació professional, d'educació especial, i d'educació per a les persones adultes.

2. Regulats per les competències que les lleis atorguen als municipis, *s'impulsen els programes de suport obligatori a l'ensenyament públic* (cessió de sòl per a la construcció dels centres públics i cura del seu manteniment, neteja i vigilància), i es col·labora amb l'Administració educativa en temes importants com la matriculació i la defensa dels drets educatius de les famílies, la planificació de l'oferta sostinguda amb fons públics de la ciutat (avui molt desequilibrada) i el seguiment de l'absentisme.

3. Per tradició i voluntat pròpia, *s'ofereix un ampli ventall de serveis educatius* adreçats al conjunt de la ciutat: uns de propis, com el Programa de Coneixement de la Ciutat, diversos plans d'acció educativa sectorial i l'edició de publicacions com aquesta revista, i d'altres de compartits amb el Departament d'Ensenyament, com la xarxa de deu centres de recursos pedagògics, un per districte.

Tot això, amb la finalitat d'articular, de forma al més participativa possible, el que s'anomena el Projecte Educatiu de Ciutat, per aconseguir que a Barcelona no solament sigui l'escola qui es responsabilitzi de l'educació dels seus ciutadans i ciutadanes, sinó que es projectin línies estratègiques d'actuació global en aquest àmbit que impliquin el conjunt dels seus agents socials.

Atesa aquesta complexitat, l'anàlisi dels pressupostos pot ser una bona radiografia del que s'està fent realment. Per això té sentit fer aquest petit resum del pressupost d'aquest any 1998. Què aporta i en què col·labora l'Ajuntament de Barcelona a l'educació de la ciutat? Doncs en aquest àmbit gestiona, aproximadament, *13.760 milions de pessetes*: 9.260 directament des de l'Institut d'Educació, i 4.500 de forma descentralitzada, des de cadascun dels deu districtes de la ciutat.

Distribució dels recursos econòmics que gestionen els districtes (4.500 M)

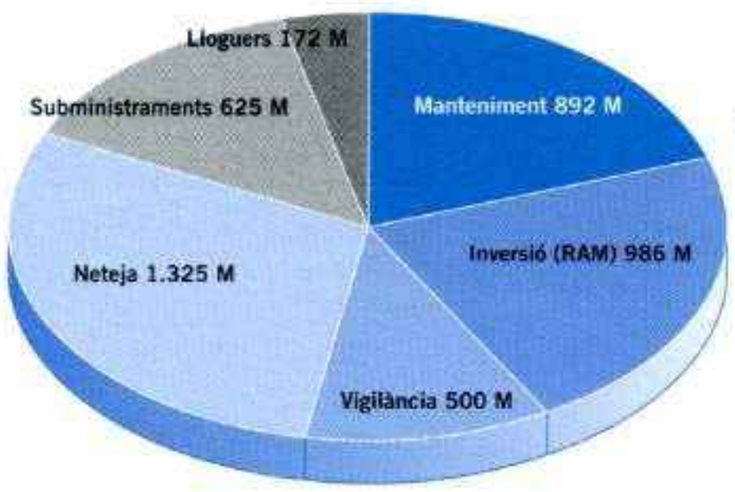

Distribució dels recursos econòmics que gestiona l'Institut d'Educació (9.260 M)

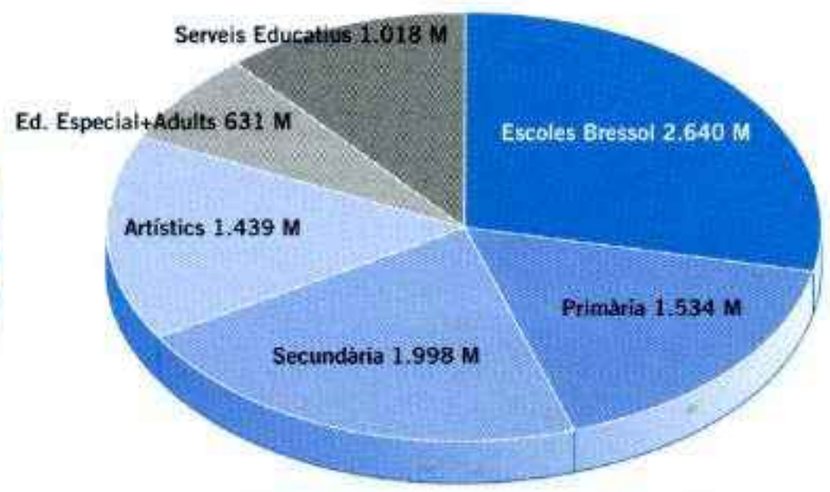

Fonts de finançament

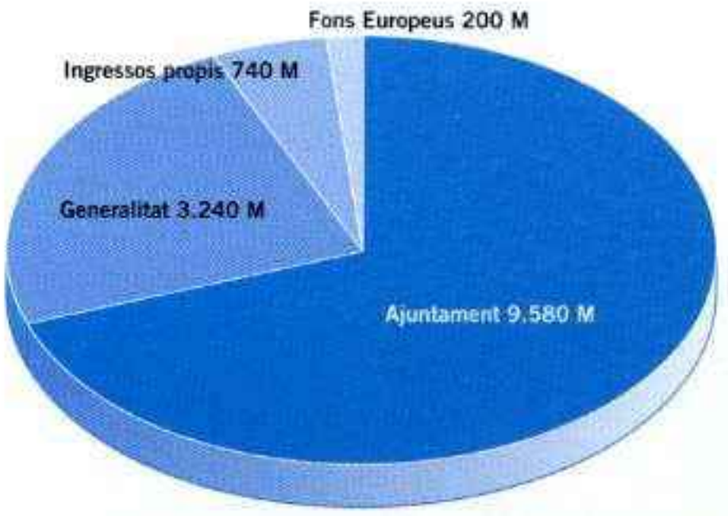

Notícies breus

VI edició de la Bicicletada Escolar

El passat dia 11 de març, va tenir lloc a Barcelona la celebració de la VI edició de la Bicicletada Escolar, acció promoguda per l'Institut d'Educació i la Direcció d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona amb la intenció de sensibilitzar l'alumnat dels centres de secundària envers l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport i com a element per aconseguir hàbits de vida més saludables.

En aquesta edició, uns 2.300 nois i noies, dels deu districtes de la ciutat de Barcelona, han vivenciat itineraris urbans amb bicicleta i n'han experimentat la complexitat i els avantatges.

Un grup de cada districte, és a dir, uns tres-cents nois i noies, van iniciar la jornada a la plaça de Sant Jaume, en un acte presidit per Joan Clos, alcalde de la ciutat; Eulàlia Vintró, presidenta de l'Institut d'Educació, i Albert Batlle, regidor d'Esports. Els relleus es van succeir durant vuit hores per itineraris dissenyats en els deu districtes de la ciutat.

Els resultats de la jornada han estat plenament satisfactoris, i les valoracions dels participants, molt positives, la qual cosa ens porta a plantejar la continuïtat d'aquesta activitat amb la intenció d'augmentar-ne l'impacte i la participació per poder col·laborar en l'increment del nombre de bicicletes pels carrers de la ciutat i, consegüentment, en la millora de la qualitat de vida.

La primavera arriba a la ciutat

La Festa de la Primavera d'aquest any va concentrar de nou milers de nens de les escoles de la ciutat. Per onzè any consecutiu, els i les alumnes barcelonins van tenir l'oportunitat de ser jardiners per un dia i de compartir l'experiència diària dels homes i dones que fan possible que a la ciutat també hi creixin flors, arbres i plantes de tots colors.

El calendari d'actes, eixamplat a causa de l'èxit de les activitats de l'any passat, va comprendre la clàssica plantada als parcs dels diferents districtes pels infants de les escoles de la ciutat, la festa infantil al parc Güell i la representació de nit de l'obra *Pleniluni* pel grup Artitràs, i, per primer any, la festa de neteja de les platges de la costa barcelonina, que va acabar amb una gran sardinada al nou passeig Marítim.

La Festa de la Primavera, organitzada per Parcs i Jardins, referma any rere any el compromís de la ciutat amb el medi ambient, i la convicció que la voluntat i la col·laboració de la ciutadania són elements cabdals per continuar oferint una ciutat més neta, més ordenada i més habitable.

Un valor de ciutadania: «Visquem la solidaritat»

La solidaritat és el valor comunitari per excel·lència en el qual la societat i l'escola han de responsabilitzar els nois i noies. Cal viure-la a tots nivells: des d'infants fins a adults, des de tots els àmbits: el familiar, el de treball, el d'escola, el de barri, el de ciutat, país, mundial..., des de molts punts de vista: del no-sexisme, de la divesitat, la interculturalitat, de l'ecologia, del civisme, en el camp de les deficiències físiques, sensorials o psíquiques, des del món de l'economia, del consum, etc.

En el marc de treball de l'intercanvi «Visquem la solidaritat» iniciat el curs 1996-1997, el Grup de Treball (format per dos representants dels centres educatius, el Servei d'Educació del Districte i el CRP de Sant Andreu) ha dissenyat un conjunt d'activitats que permeten la intervenció del professorat i de l'alumnat en diferents graus d'implicació, amb la intenció de facilitar la inserció d'aquest valor en la programació d'aula o en el projecte anual de centre. Consta de cinc activitats a les quals els centres es poden inscriure de manera independent, segons el grau d'implicació desitjat, i que són les següents: 1) banc de dades d'activitats de solidaritat, amb l'objectiu de crear i difondre un fitxer d'activitats solidàries realitzades en els centres educatius; 2) realització d'una de les activitats del banc de dades,

com a resultat immediat de la utilització del fitxer com a recurs; 3) participació a l'activitat «Una acció educativa intercultural», dissenyada per l'entitat Visquem la Diversitat; 4) «Solidaritat i Internet» o utilització de les noves tecnologies com a mitjà solidari, i 5) Jornada ludicofestiva de cloenda del treball de solidaritat amb intervenció dels centres educatius i d'entitats relacionades amb aquest valor. La solidaritat, val la pena celebrar-la.

Xarxa Europea
Consell de la Formació Professional i Ocupacional

Els passats dies 26, 27 i 28 de novembre es van celebrar les primeres jornades de treball del projecte Xarxa, que uneix un grup de ciutats de diversos països europeus amb la voluntat de desenvolupar estratègies que afavoreixin la qualitat de la formació professional, la validació de capacitats adquirides en la formació en alternança a les empreses, la transició al món del treball a través de la cooperació, de la realització conjunta de projectes i de la potenciació d'intercanvis. El proper 29 de maig, també a Barcelona, es procedirà a la signatura de la declaració d'intencions per a la constitució d'aquesta associació, formada per les ciutats de:

Antwerpen (Bèlgica), Barcelona (Espanya), Berlin (Alemanya), Bologna (Itàlia), Dènia (Espanya), Edinburgh (Regne Unit), Gandia (Espanya), Göteborg (Suècia), Köln (Alemanya), Leeds (Regne Unit), Lyon (França), Manchester (Regne Unit), München (Alemanya), Pargas (Finlàndia), Roma (Itàlia), Rovaniemi (Finlàndia), Sète (França) i Torino (Itàlia).

«Enlairem l'ensenyament públic»

El passat mes de març, com a mostra de suport a la campanya de matriculació per al proper curs 1998-1999, el Marc Unitari de la Comunitat Educativa (MUCE) va celebrar una festa a la platja del Bogatell de Barcelona sota el lema «Enlairem l'ensenyament públic cap al segle XXI».

Durant la jornada festiva, es va llegir un comunicat en què es va enumerar les principals reivindicacions del col·lectiu per millorar l'educació pública. L'ampliació de l'oferta de places en l'educació infantil, el desplegament del decret d'Educació que regula l'ensenyament als alumnes amb necessitats especials, i la demanda d'agilitació dels itineraris educatius per crear una sola matrícula dels 3 als 16 anys als centres públics van ser les reivindicacions més destacades.

La festa, organitzada pel MUCE, integrat per sindicats, associacions de pares i moviments de renovació pedagògica, va concentrar milers de persones interessades, també, a dotar l'ensenyament públic de millors condicions per poder competir amb l'ensenyament privat.

Saló de l'Ensenyament i Expodidàctica

L'Institut d'Educació ha estat present al Saló de l'Ensenyament i a Expodidàctica amb sengles estands en què s'informava els visitants de l'oferta d'ensenyaments postobligatoris dels centres municipals, del Projecte Educatiu de Ciutat i d'altres activitats de l'Institut.

La nova publicació *Seixanta propostes d'estudis per a després de l'ESO*, que es va lliurar a les persones interessades, inclou tota la informació dels ensenyaments postobligatoris que ofereixen els 71 centres municipals per al curs 1998-1999.

Els batxillerats, la formació professional, els ensenyaments d'arts plàstiques o els ensenyaments de música configuren l'oferta de les escoles municipals. Una oferta d'ensenyaments de qualitat, atès que tenen un professorat experimentat i innovador, i que disposen d'instal·lacions, material pedagògic i equipaments de molt alt nivell i adequats a les exigències dels ensenyaments que regula la LOGSE.

L'oferta educativa dels centres municipals contribueix a reforçar la xarxa d'ensenyament públic a la ciutat, motor i garantia de la transformació que es produeix a tota l'estructura del sistema educatiu.

Fotografia: Oriol Costa

El foc, desbocat, una lluita diària

Bombers

per un dia

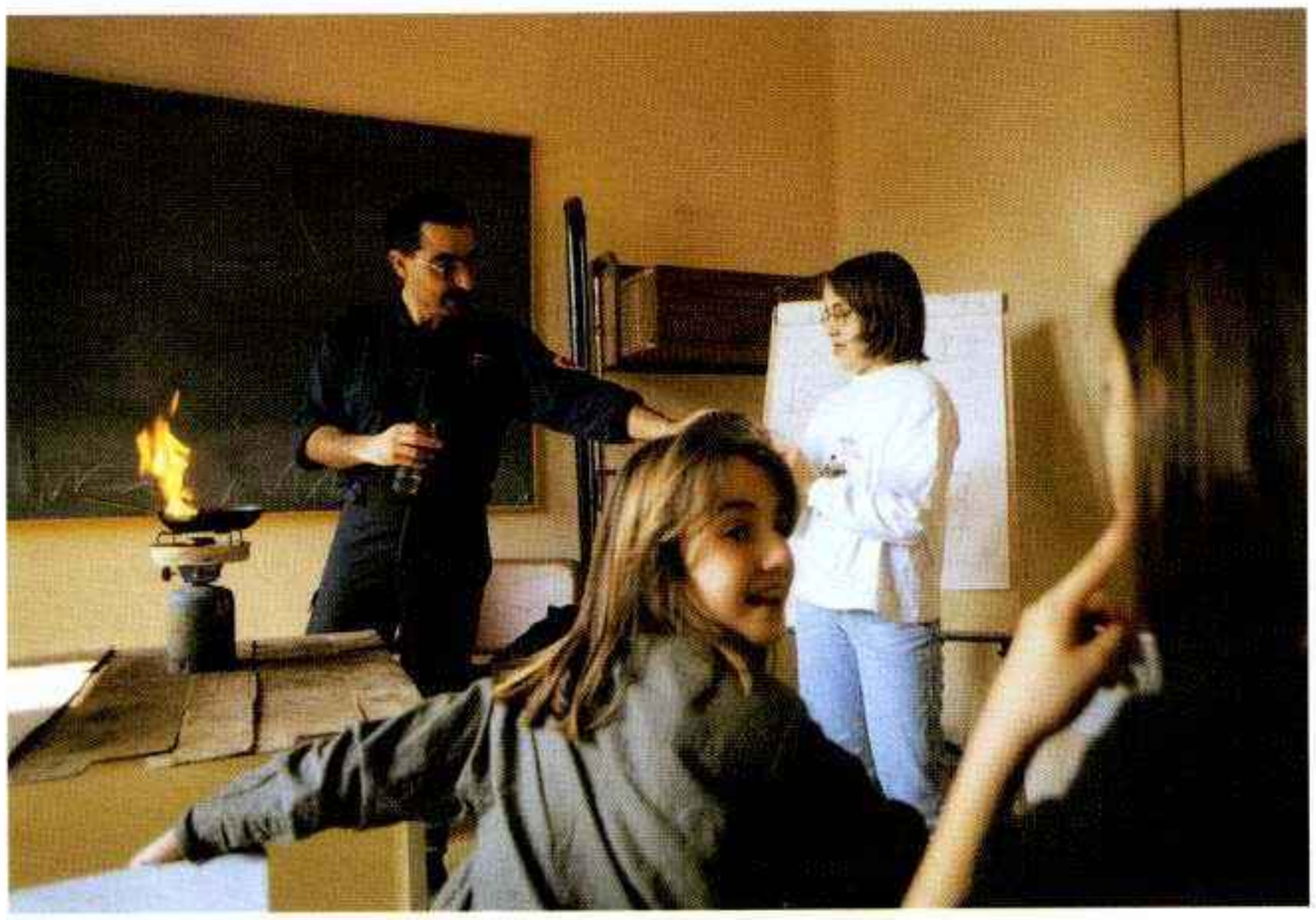

Fotografia: Oriol Costa

Classe de prevenció d'incendis

Els Bombers de Barcelona són uns dels emblemes dels serveis municipals de la ciutat. Valorats per la ciutadania sempre favorablement, els bombers obren les portes de casa seva a milers d'alumnes cada any

La visita d'alumnes de les escoles de Barcelona als bombers s'ha convertit, amb els anys, en un clàssic de les activitats que es fan fora dels centres educatius. Actualment, són 13.000 els nois i noies que, al llarg del curs, somien ser bombers durant un dia. Les visites, però, han canviat aquell to lúdic de les festes d'espuma per un objectiu, en els casos en què l'edat dels alumnes ho permet, bàsicament enfocat a la formació per a la prevenció d'incendis.

Així com els més petits aprofiten les visites per treballar els colors, els oficis o els serveis municipals, els alumnes de tercer de primària van ser els escollits per rebre aquestes classes de prevenció. «En aquesta edat (11-12 anys), els nens comencen a quedar-se sols a casa, i aquesta autonomia que adquireixen és important que la complementin amb coneixements bàsics sobre la prevenció d'incendis que aquí els donem», afirma Antoni Galilea –mestre, i bomber d'ofici–, l'encarregat de coordinar i impartir aquestes classes des de fa set anys. A banda de la visita tradicional al parc de bombers, els alumnes es concentren dins una aula, ubicada dins les dependències dels bombers de Barcelona, per fer aquesta classe sobre prevenció d'incendis. Al cap d'una hora, imprevisiblement, tots els nois i noies hauran de sortir de l'aula a causa d'un incendi simulat que ho omple tot de fum; sortint, això sí, com els han ensenyat: de quatre grapes, de pressa, ordenadament i sense fer xivarri.

Fotografia: Oriol Costa

Alumnes de secundària al parc de Bombers

Fotografia: Oriol Costa

Els més petits simulen una «baixada» d'emergència

Per fer les inscripcions per a les visites als bombers: http://www.bcn.es/IMEB/program.htm.

racó del lector

Recull de premsa

El psiquiatre Luis Rojas Marcos va publicar, el passat mes de març, al dominical del diari *El País* un article que, sota el títol d'«Infants i televisió», afirmava que «els pretesos efectes perniciosos de la petita pantalla en les criatures són sovint utilitzats per explicar actes incomprensibles de violència». El que podria semblar una coincidència pel fet que poques setmanes després assistíssim a un altre episodi de violència infantil a l'estat americà d'Arkansas, no és més que el símptoma d'una realitat que malauradament es repeteix força sovint.

Rojas Marcos, cap de psiquiatria de l'Hospital de Nova York, mantenia que: «A banda de l'impacte negatiu que certes imatges de violència i pornografia exerceixen en determinats nens i nenes, crec que la televisió no és ni tan poderosa com adverteixen els uns ni tan apocalíptica com temen els altres. [...] Totes les criatures normals aprenen molt aviat a percebre amb claredat la diferència entre fantasia i realitat, entre conductes acceptables i conductes prohibides. Les ones hertzianes, per si soles, no tenen la força per alterar aquesta capacitat innata i adaptativa».

La tesi que defensava sobre la televisió és que «el pitjor dany que causa és el temps que roba a altres activitats socialitzadores i creatives tan necessàries durant els primers anys de vida. [...] Al capdavall, el desafiament que ens planteja la televisió depèn del propòsit que li assignem i de l'ús que en fem».

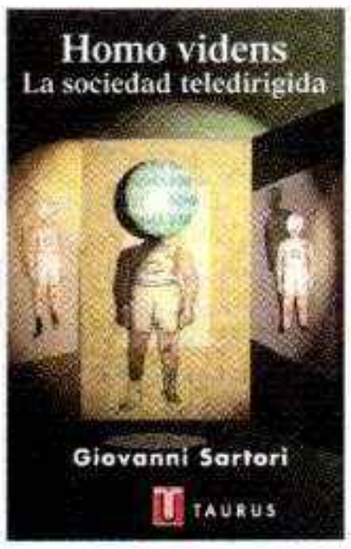

Homo videns

La sociedad teledirigida. Madrid: Taurus, 1998
Giovanni Sartori

Aquest assaig ens aproxima a la revolució multimèdia tot analitzant com aquesta afecta la relació entre els individus i el coneixement de la realitat. La imatge, per l'autor, s'imposa, en aquesta relació, per damunt de la paraula i destrueix el pensament abstracte. Un procés d'empobriment de la capacitat d'entendre que es manifesta amb el govern de les enquestes i els sondejos, la creixent desinformació dels individus i una nova manera de pensament.

L'autor, politòleg, ens presenta una visió crítica i una mica apocalíptica de la irrupció de la televisió en la història. Una televisió que fabrica un *Homo videns* que «veu però no comprèn».

Un llibre del qual no es pot creure tot, però que farà pensar a tothom, especialment a educadors i pares.

La red

Madrid: Taurus, 1997
Juan Luis Cebrián

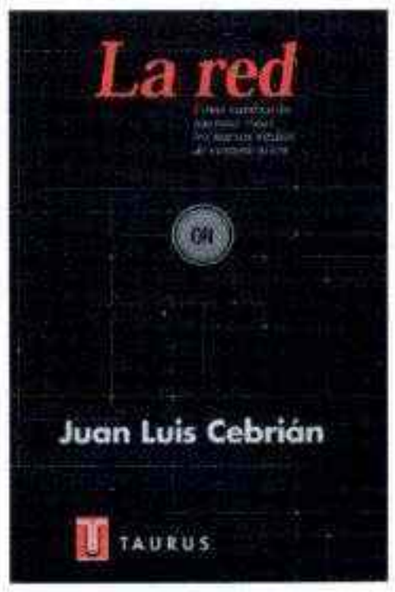

Aquest llibre neix com a resultat d'una recerca encarregada pel Club de Roma a Juan Luis Cebrián, conseller delegat del Grup Prisa, amb la voluntat de divulgar el significat i l'abast de l'impacte de la societat digital sobre les nostres vides.

Amb un llenguatge clar i, fins i tot, pedagògic l'autor reflexiona sobre una colla de qüestions i sobre les conseqüències que comporta a hores d'ara el món digital. D'una banda, l'exdirector d'*El País* posa en relleu que l'arribada de la societat digital ja no és tan sols un problema tecnològic, sinó sobretot un problema humà i social; i de l'altra, ens alerta sobre el paper de les institucions polítiques i les constants pèrdues de poder dels estats en benefici de les corporacions multinacionals digitals. Per Cebrián, les decisions de Microsoft determinen més la política educativa del Tercer Món que segons quins governs d'aquests països. «Avui la llengua universal s'anomena Windows», sentencia irònicament Cebrián.

The connected family

Bridging the digital generation gap. Geòrgia: Longstreet Press, 1996
Seymour Papert

Aquest text ens aproxima a l'èxit que els ordinadors tenen amb els infants i el jovent a l'hora de transmetre els coneixements, un èxit que s'acompanya de la dificultat amb què es troben els professors en la seva funció tradicional. L'autor també ens mostra com els canvis tecnològics en què ens trobem estan modificant la concepció de l'ensenyament i l'escola, dels valors i la família a l'hora d'afrontar els projectes dels individus i el futur.

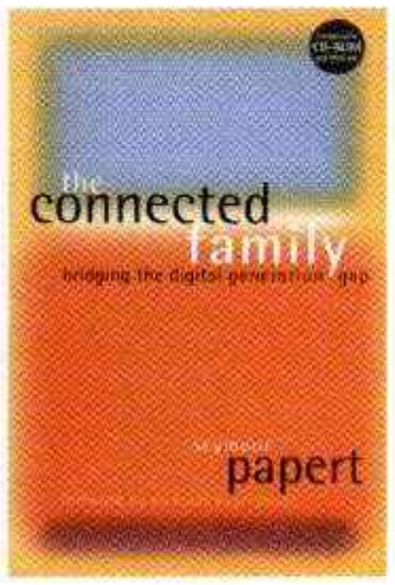

El llibre aborda el *gap* que actualment es produeix entre els pares, mares i educadors/es, formats en la cultura del llibre, i els infants, que normalment saben més que ells de la nova alfabetització mediàtica. Una aposta pel construccionisme a l'educació.

Seymour Papert és investigador del MIT, creador del llenguatge Logo i ha escrit, entre d'altres, *La máquina de los niños* (Paidós).

racó del lector

Agenda de Barcelona

Multiculturalisme i dansa. Ballades finals

A diferents districtes de Barcelona les seves escoles mostraran els balls que han preparat durant tot el curs.
Dia 5 de maig de 9.45 a 10.45 h i d'1.15 a 12.15 h als Jardins Vil·la Cecília, plaça Cirici i Pellicer, 2
Dia 6 de maig al poliesportiu Can Dragó, Rosselló i Porcel, s/n.
Tel.: 93 402 36 63

Òpera a secundària

Representació de l'òpera *Brundibar*, del compositor txec Hans Krasa, en la seva traducció al català. Més de sis-cents alumnes de secundària de la ciutat participen en la representació juntament amb l'orquestra Barcelona 216.
Dies 6, 7 i 8 de maig a les 11 h al Mercat de les Flors, Lleida, 59; (el dia 8, hi haurà una segona sessió a les 13 h).
Tel.: 93 402 36 63

III Audiència Pública als nois i noies de Barcelona

L'Audiència pública és una forma de participació ciutadana a través de la qual el jovent proposa a l'Administració municipal l'adopció de determinades mesures. Aquesta acció té el doble objectiu de donar la veu als nois i noies com a ciutadans i ciutadanes de ple dret i permetre l'exercici d'una pràctica d'educació per a la participació ciutadana. Aquest any, coincidint amb la celebració Congrés d'Educació Física i Esport, l'Audiència versarà sobre el mateix tema, amb un lema: «Educació física, esport i salut, un dret d'avui i per a tothom».

Sessió de preparació del document pels participants inscrits

Dia 7 de maig a la Casa Elizalde, València, 402
– Per als centres docents, a les 10 h
– Per a les entitats de lleure, a les 18 h

Presentació de la sol·licitud de l'Audiència Pública

Dia 14 de maig a les 9.15 h a l'Ajuntament de Barcelona
Tel: 93 402 36 63

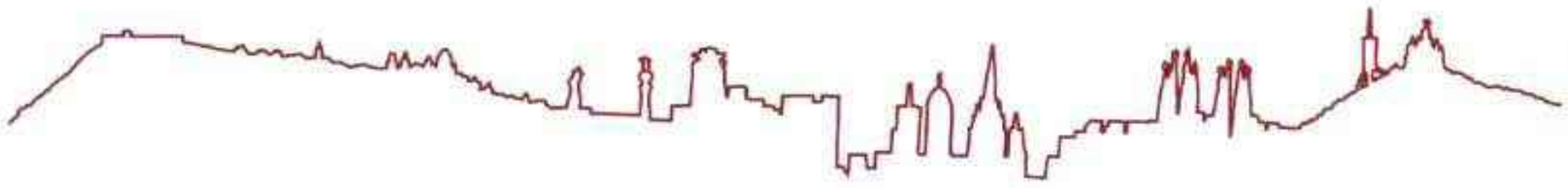

III Audiència Pública als nois i noies de Barcelona

Rebuda al consistori als nois i noies participants
Dia 19 de maig a les 10 h a l'Ajuntament de Barcelona

Guia d'entitats, recursos i serveis musicals

Presentació del llibre en un acte obert a tota la comunitat educativa.
Dia 12 de maig a les 19 h a l'Ajuntament de Barcelona, Saló de Cent, pl. Sant Jaume, s/n
Tel.: 93 402 36 63

X Mostra de Programes Culturals

Els centres d'ensenyament secundari públics, amb la participació de més de mil alumnes, presenten, en un acte únic, una mostra dels seus treballs culturals més representatius. Música, moda, teatre, dansa i cant coral són algunes de les activitats que s'han seguit durant tot aquest dia.
Dia 16 de maig de 12 a 24 h al Palau d'Esports Vall d'Hebron, pg. Vall d'Hebron, 166
Tel.: 93 402 36 63

III Congrés Interescolar: Barcelona Identitats

Per a les escoles inscrites a l'activitat, se celebra la jornada final del Congrés, coincidint amb la rebuda de la Marxa Mundial contra l'Explotació Infantil.
Dia 15 de maig a les 9.30 h al Palau d'Esports Vall d'Hebron, pg. Vall d'Hebron, 166
Tel.: 93 402 36 63

Maleta pedagògica

Presentació, taula rodona i mostra de materials de la maleta pedagògica, un valor afegit per a l'educació.
Dia 19 de maig a les 19 h al centre cívic Pati Llimona, Sala Maria Aurèlia Capmany, Regomir, 3
Tel.: 93 402 36 63

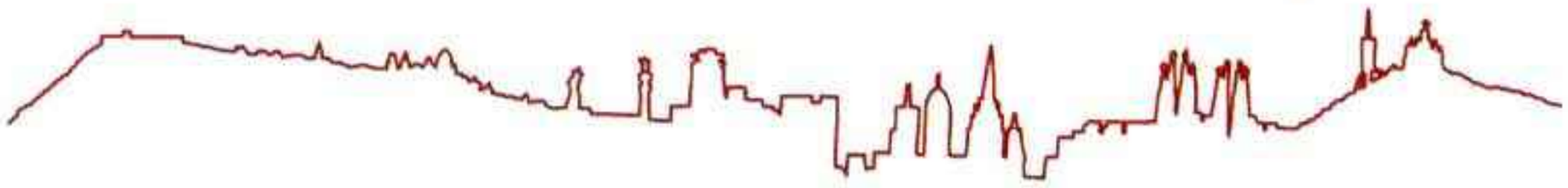

Constitució de l'Associació de Ciutats «Xarxa»

«Ciutats, educació i treball» són els eixos del projecte educatiu «Xarxa» que engloba diverses ciutats de tot Europa.
Dia 29 de maig a les 12.30 h a l'Ajuntament de Barcelona,
Saló de Cent, pl. Sant Jaume, s/n
Tel.: 93 318 78 79

Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar

La important contribució de l'esport, dins el context social, al desenvolupament de l'individu i la necessitat que en la seva pràctica es tinguin en compte tot un conjunt de valors positius són els eixos d'aquest Congrés, que se centrarà en els valors educatius i extrapolables de l'esport a tota la ciutadania.
Dia 21 de maig a les 18 h:
– Lectura del «Manifest dels nois i noies de Barcelona»
– A les 18.30 h, acte inaugural
Dia 23 de maig a la tarda:
– Jornades de debat
INEFC, av. de l'Estadi, s/n
Tel.: 93 402 36 63

Jornades Tècniques «Avaluació de centres: perspectives teòriques i metodològiques»

Dies 26, 27 i 28 de maig de 17.30 a 21 h a l'INEFC,
av. de l'Estadi, s/n
Tel.: 93 310 40 08 i 93 402 35 42

Ja s'ha fet arribar la Guia de debat als organismes, les institucions i les entitats de Barcelona